

NOORTE ELU

NR. 4

1927

„Kristuse ja koguduse eest” E. Usklikkude Noorte (uskude- vaheline) C. E. Liit.

Juhataja: Peeter Sink — Tallinna, Villardi tn. 7—1
 Laekahoidja: J. Reinvaldt — Tallinna, Loode tn. 12—1
 „Noorte Elu“ — toimet. aadr.: Tallinna, Iisraeli tn. 12—6
 „ „ — talituse „ „ Villardi tn. 7—1
 „ „ — kirjad „ „ Postkastnr. 284.

„NOORTE ELU“ maksab aastas:

lihtpaberil postiga .	130 mk.,	postita .	120 mk.
heal „ „ .	200 „	„ „ .	190 „
Välismaale lihtpaberil	180 „	heal paberil	250 „

Ei võinud püsida surmas.

Reegi Stockholmi pastor jutustab järgmiselt:
 „Ühte Stockholmi haigemajja toodi kirjanik, jumalafalgaja. Ta põdes raskest haigust. Hirm-
 said walusid kannatades pidi ta seal maas la-
 mama terve ööpäeva, enne kui lõikusele wiidi.
 Käies lõikuspäeval haigemajas kuulsin, et lõikus
 olnud raske, kuid siiski õnnestunud. Käisin haige
 juures. Ehkki kartsin teda segada, ei võinud
 siiski jätta küsimata, kas usub ta Jumalat ja on
 tal pääsmislootust, kui surm tuleks, sest mõtlesin,
 waft see on. wiimane võimalus teda näha. Selle
 peale wastas ta:

„Olen olnud n. n. utilist ja olen lugenud
 palju jumalafalgajate töid. Minu naine on
 usklik, kuid tema usust pole ma hoolinud. Juba
 noores eas armastasin lugeda ja sageli tarwitasin
 suurra oša ööst, et lugeda jumalafalgajate töid
 ja aateid. Minu kodukohta ümbruskonnas kogunes
 minu poolt peetawate koosolekuile noorsugu
 kuulma minu jumalawastaseid kõnesid.

Kuid eile siin oma waludes lamades, uurisfin
 kogu päewa, kas on seesuguses õpetuses midagi,
 millele võiks rajada — loota surmas, kuid

ei leidnud midagi, millele surmas võiks
 toetuda! Olen lugenud paljudest ja olen näinud
 mõnda minewat surmale vastu pimedana ja rõõm-
 sana, selles wäes, mis Jeesuse Kristuse usk an-
 nab. Kuid minul polnud kindlust, ei lootust, ei
 midagi, millele oleksin võinud najada. Mõtlesin
 omas südames: Kui Jumal aitab mind paraneda,
 siis tahan saada uueks inimeseks, uut elu alata.
 Siis tahan öelda neile, kes minu kõnesid enne
 kuulsid, et usmatu mõtted ei jää püsima
 surmas.”

Sain samas talle näidata teed taewasse ja
 paluda temaga. Jumala arm on suur! —
 Mees päästus. Ta naine tuli warsti pärast
 seda sinna ja ta rõõm mehe päästmisest oli kirjel-
 damatu. Mees jättes jumalaga naisega ütles:

„Tänan, armas Metty! oled ikka olnud mulle
 hea ja südamlik abikaasa. Mine koju ja palu
 lapsi paluda mu eest! — —”

Ratukese aja pärast uinus ta — surmaunnele.
 Tänu olgu Jumalale mehe päästmisest ehkki
 wiimisel hetkel!

Millele loodad sina surmas?

Möödunud on ohvripäev — oled toonud oma anni?

Oled mõelnud palves Ülestõusmispühil peetava konverentsi peale —
 oled kannud reisusekretäre, kasvandikku ja „Noorte Elu“ Isa jalgele?
 Kui ei — tee seda armastuses pea!

Kaanepilt: Vana õlipuu praeguses Keetsemani aias. Puu vanadus
 küünib 2000 aastani. Foto A. Liblik.

Patt ei ole nali.

Milliseid mastandeid leidub elus! Valguskuningas ja pimedusvürst; head inimesed ja kurjad; pühadus ja patt. Ja tihti on kõik naljatuse põhjuseks! Ent naljatada tõsiste ja tähtsate küsimustega pole ainult meeletu, vaid ka kardetav. Saalomon nimetab neid sõgedaiks, kes naeravad patu üle. — Siin näeme lapsi, kes naeravad oma rumalate tempude üle, ja isegi wanemaid, kes aitavad selles kaasa. Seal kiidab joomar oma ulaelu, himur oma kiitavust, kaardimängur oma lubamatu võtteid ja walskuft. Sarnajelt kiitlewad paljud oma pattudega.

Lugeja! Kui sinulgi on omane naeruga ehk mõnel muul viisil heaks kiita mõi wabandada pattu, siis mõtle järele järgmist:

1. See kes naljatab patuga, ei pane mikski Jumala wiha. Jumal põlgab õiglusetu armastajat. Miks äratad Sa wiha? Miks teotad Sa waimu? Miks peab Sa karistama patlast? Sest Jumala wiha ilmutatakse taewast kõigi inimeste jumalakartmata elule ja ülekohtule (Room. 1:18). Ja kui juba maapealse kuninga wiha awaldamine hirmutab ümberolijaid, mida hirmsam on siis kõikwõimsa Jumala wiha!

2. See, kes naljatab patuga, naljatab inimsoo kannatustega. Me elame nutuorus, kus wanglad, haigelad ja muud lugematud kannatusstseenid kinnitawad kurba tõde, et inimhädad on suured ja raskeid.

3. Patuga naljatamine tähendab surmaga naljatamist; seepärast kui patt ilmus maa peale, siis järgnes ka surm temale, ja maailm sai nagu hukumiskohaks. Kui kogutaks kõigi surnute luud ühte suurde hunnikusse ja keegi küsiks: kes häwitas kõik need, saaks wastuseks: patt. Surm ootab kõiki inimesi ja kellelgi pole võimalust tema eest pageda.

4. Naljatada patuga tähendab naljatada sel ajal, mil peab nutma. — Kas keegi naljatab oma haigusega? Patt on nakkushaigus ja äärmiselt hädaohtlik; seepärast peab teda hoolega püüdma parandada. Patt tõmbab endale häbi ja teotust. Inimene, kes pillab patuga naljatada, tahab ennast petta. Sarnane samm on nii meeletu kui patune. Ainult rumalal on omane naerda oma lolluse üle.

5. Naljatada patuga tähendab naljatada põrgu-

liste piinadega; seepärast et patt on nende põhjus. Patust tuli surematu uss. Patt sülitas kustutamatu tule; ja patt wiib igawesse pimedusse sinna, kus on nutt, kisa ja hammaste kiristus.

Do, meeletu patlane! Kas tõesti arwad ja naljaks olewat langeda elawa Jumala wiha alla, tunda igawese needuse ränkust ja olla heidetud igawesse tulle? Kas wõid loota, et rõõmustud patuste ihadega, oma sõpradega seal, kuft tõuseb igawikust igawikku õnnetute patlaste meeletu walukisa? Mõelge ennem järele, enne kui saabud Jumala kohtu hirmus päew; katsuge läbi oma üleastumised ja rutake Päästja, Jeesuse Kristuse, juurde. Nüüd on õige aeg! Täna on päästmispäew! Uskuge Isjandasse Jeesusse Kristusse, et leiaksite päästmise.

6. Naljatada patuga tähendab naljatada Jeesuse Kristuse kannatustega. Hirmus ja kole on seda mõelda! Patune on nalja heita meiesarnaste loodud asjade üle; ent naljatada Jumala Poja üle — kohutaw! Keegi ei ole kannatanud sarnast teotust ja naeru kui Jeesus Kristus, kelle kohta on öeldud: ja nemad sülitasid Tema peale ja mõttes pilliroo löid Tema pähe (Matt. 28:30). Millist wiha osutati Talle Pilatuse ees; Pilatus — ebajumalakummandaja istub, kuid Kristus — maailma päästja seisab põlatult; pilkeks pannakse Talle selga purpurpunane mantel; walituskepi asemel antakse Talle pilliroogkepp kätte naerdes Tema wõimu ja riiki. Ja isegi neil hetkil, mil Ta on risti naelutatud, naerab rahwas Tema kannatuse ja suremise üle. Mõõdujad teotastid Teda, wangutades pead ja öeldes: „Kui oled Sina Jumala Poeg, siis astu ristilt maha“ (Matt. 27:39, 40). Ra ülempreestrid, kirjatundjad ja wanemad ütlesid Temale terawalt: „Muid on Tema aidanud, iseenast ei wõi Sa aidata!“ (Matt. 27:41, 42). Samuti ka rõõwel Temaga ristisambas teotas Teda. Kas wõid ja ühes nendega laimata Kristust! Kas wõid ja heita nalja Jeesuse Kristuse üle, naljatada Tema palwega, Tema pisaraiga, Tema kannatusega, Tema werehigiga ja Tema ristisurma kannatamatute piinadega? — Mõtle järele! Astu Kolgatale, seisatu seal, waata ristile ja mõtle järele! Kui hakkad naljatama ka sealgi, mis siis? Ah, patuga naljatamine tähendab naljatada Looja wihaga, naljatada waheda

mõõgaga, mis on me pea kohale üles seatud, naljatada meie pattude eest furnud Päästja pisarate ja haawadega. Patuga naljatamine tähendab naljatada lugematute hädadega, naljatada olendite piinadega ja surmahirmuga. Patuga naljatamine tähendab

naljatada oma haigusega, rõõmu tunda ligimehe waewast, teotada pühadust ja loobuda sifemisest rahuldusest. Ühesõnaga, kes naljatab patuga, naljatab oma hukkimise ja häwiga. Ei suuda wäljendada sõnadega sarnast mõistusetuse jultunud ülbust.

Tõlkinud B. B.

Kas on usutaw Kristuse ülestõusmine?

H. Grossmanni järele R./E.

Igale tähelepanelikumale piibliuurijale osutub tähtsana Kristuse ülestõusmine furnuist. Sellest tunnis-tasid apostlid suure jõu ja rõõmuga (Ap. t. 4 : 10—13). Selles nägid nad tõendust Kristuse jumalikkusele (Room. 1 : 4; Ap. t. 5 : 30, 31). See lõpp-aford kinnitas Kristuse Messiaats, Jumala pojaks.

Seepärast on ülitähtis ülalseatud küsimus, sest kui suudetakse tõendada, et Kristus pole tõusnud furnuist — siis wariseb terve piibliõpetus.

1. Wastastinna ettefäänded Kristuse ülestõusmise wastu.

Suur osa inimkonnast usub kindlasti Kristuse ülestõusmise furnuist, rajawad oma elu sellele, sest Kristus on saanud elawaks neile, nende Päästjaks ja Juhiks ja igapäew elawad nad Tema. Meie wastased püüawad meilt nüüd igasuguste abinõudega rööwida usu sellesse suurimasse imetõõsse. Nende hingepiin ja rahutus otsiwad wäljapääsu, lahendust. Tuuakse sage-damini 4 wastulauseid.

1. Ei ole kooskõlas nähtud ja kuulnud tunnistused.

Nähtud tunnistused on kõigepealt Kristuse jüngerit, kirjutawad Matteus, Markus, Luukas, Johannes. Kõik neli kirjutawad Kristuse ülestõusmisest. Peaasjas kõik üks: „Jeesus elab, Ta on ülestõusnud.“ Kõrwalnäh-tustes on lahkiminekud. Seda tahawad kasutada nüüd Kristuse wastased, ja sellega tõendada, et Kristuse üles-tõusmine pole õige. Kuid just see tõendabki selle sünd-muse tõelikkust. Kõrwalnähtusi kirjutab iga ewangelist oma seisukohast. Siin räägib kaasa waatleja isik. Iga psühholoog teab, et üht ja sama asja waadeldes jõua-wad waatlejad ainult peaasjus ühisele wastusele, kõr-walnähjustes näeb igakõik oma seisukohalt. Just siis, kui oleksid ewangelistid ka kõik kõrwalnähtusi ja peen-jusi ühise pilguga näinud, oleks wõinud tõusta kaht-lust, et on warem kokkuleppeid tehtud nii kirjutada. Seda tõendawad ka suured inimestetundjad: kohtunikud, adwokaadid, hingekarjased.

2. Kristus ei olnud furnud, waid ainult warjusurmas.

Sageli kuuled nii. Kuid keegi ei jõua tõendada seda. Ja olekski wõimatu uskuda, et warjusurmast tõusnud, raskesti haawatud inimene wõis awalbada jüngerile wõitja mõju ja nendega Jeruusalemmaast Emmausi minna. Joh. 19 : 34 on kirjutatud: „Üks sõja-mehist pistis odaga tema külge ja sedamaid tuli veri ja wesi wälja.“

See sõna ütleb meile, et Jeesus tõesti oli furnud.

Arstlikust seisukohast waadeldes suri Jeesus „rabandusse“. Selle surmajuhuse tundemärgid on: sündame nõrk töö-tamine. Were tung läbi naha pooride kehapinnale higi-tilkade näol — see oli Jeesusel Keetsemanni aias. — Surm järgneb filmapilkselt pärast hirmunud karjatust, kusjuures haige käed üles heidab. — Jeesus suri walju karjatusega (Matt. 27 : 50). Käed olid Tal ristile nae-lutatud. — Kolmas tunnus on: awatakse laip, siis woolab haawast veri ja wesi. Jeesus oli furnud.

Teadusele on inimlik organism alles paarjada aastat nii tuntud, et sellist surmajuhust ja tunnuseid teataks. Sellest järgneb: kas oli lihtne kalur Johan-nes teadmiste suhtes juba 1700 aasta eest praegusaegse teaduse kõrgusel, et ta nii oskas kirjutada, wõi: Jeesus oli furnud ja Johannes kirjutas lihtsalt nähtut. Wida tahate uskuda?

3. Jüngerid kujutasid endale ette ainult, et nad ülestõusnud Isandat on näinud ja on teisi ja ennast heas usus petnud.

Nii mõtlewad pealiskaubseimad wastased. Kuid jeda ei suuda tõendada nad. 1. Kor. 15 räägib meile, et wähemalt 514 meest ülestõusnud Isandat on näinud. Kuis wõis neil kõigil korraga ühesugune ettekujutus olla. — Kes pisutki psühholoogiat tunneb, teab, et see wõimatu on. Joh. 20 : 24—29 loeme, et Toomas kahtles Kristuse ülestõusmises, enne kui ta ei olnud näinud. Tähi haud kõneleb meile selgel keel: Kris-tus on üles tõusnud.

Ap. t. 3 : 15; 4 : 10; 5 : 30—33 süüdistawad jüngerid otsekohse juute, eriti ülempreestrid. Miks ei astunud siis siin juudid samme, et wäita jüngerite ettekujutusele rajatud jutlust. Kergesti oleks see selgu-nud, kui ainult tuma hauast wälja Kristuse ihu. Te-ravamõttelised juudid oleksid heameelega toiminud sarna-selt ja tõestanud oma ilmsüütust rahwa ees. — Aga haud oli tühi. Etawa Kristuse eest maksid nad 30 hõbetükki — oo, kümme korra kallim oleks neile sur-nud Kristus olnud. Aga haud oli tühi . . . Kuhu sai Kristuse ihu? — Kes wõttis ta hauast? Kas tema waenlased? — See on wõimatu. Kas tema sõbrad? — Ei! Ehk küll juudid nii ütlesid. (Matt. 28 : 12—15). See oleks awalik pettus! Kus oleks nad siis wõtnud oma rõõmu ja jõu sellest kõnelemisest. (Ap. t. 4 : 13). Ja pealegi oli haud walwe all (Matt. 27 : 64—66). — On ainult üks wastus tühjale hauale: Jeesus on üles tõusnud!

4. Gallustinatõoonihüpotees.

Gallustinatõoon — haiglane meelepete, wiirastus, mis haigele tõelikuna näib; tundemärgid mitmesugu-

seile waimuhaigustele; wältawad teatud ajad. On see mööbas, siis märkab haige tõelist ümbrust ja tunneb ära meelepette.

1. Kor. 15 räägib meile wähemalt 514 mehest, kes näinud ülestõusnud Kristust. Siis pidid kõik 514 meest waimuhaigust põdema ja forraga ühe ja sama meelepette läbi elama. Küüsi waimuhaigete arstilt, kas on võimalik see. Ja 500 mehel pidi see ühel ajal olema (1. Kor. 15 : 6). Edasi — peats see meelepette kordum olema — 24 aasta wältel, sest muidu oleksid ju haiged arusaamisele jõudnud, et see meelepette on. — See on wõimatu! Ja farnaseid haigeid ei wõinud ju Kristus oma jüngeriks walida. Tema, suur inimestetundja, pedagoog, suurwaim . . . Hallutinatfioonihüpoteesi pooldajad peaksid siis aga seda uskuma ja edasi uskuma, et need „hüsterilised, waimuhaiged jüngerid“, kes endale meelepetteist „Kristuse tragöödia“ on saanud, nüüd pea 2000 aastat üleilmliku mõju on saawutanud, muutnud ja wõrdlematuid tagajärgi toonud. Goethe ütleb selle „Kristuse tragöödia“, ewangeeliumide kohta: „Arenegu inimlik waim kui kaugele tahes, iial ei tõuse ta üle ewangeeliumidest pärarawa puhta ja kõrge ristiuisu kultuuri.“

Kuid on weel teifigi hindajaid. Kuis wõisid waimuhaiged inimesed sellise töö teha; töö, mis wäärtuslikum igasugusest kirjandusest. — Ei, nad olid terwed ja selged. Ei olnud nad kirjanikud, waid lihtsalt Kristuse õpilased. Nägid Tas Messiat, olid Temas lepitatud Jumalaga, teadsid, et Ta nende eest suri ja ülestõusis, et olla nende Jssand.

Kuid on weel tõendusajaloolisi selle suure sündmuse kasuks.

II. Ajaloolisi tunnistusi Kristuse ülestõusmise kohta.

Ajaloolisi tunnistusi Jeesuse ülestõusmisest leiame peaaesjalikult neljas ewangeeliumis ja apostlite kirjades. Need tunnistused on wähe tuntud ja kahjuks hinnatke neid wähe, neid peetakse ifegi wäärtusetuiks. Meie tahame käsitada kaht küsimust, millele peab dieti wastatama, kui anname õige wäärtuse ajaloolistele tunnistustele.

1. Kui wanad on need tunnistused?

Ajalugu tõendab, et uus testament oli kirjutatud esimese sajangu lõpuks. Ewangeeliumid olid walmis 90. aastal. Profesfor Adolf von Harnack kirjutab oma suures teoses: „Geschichte der altchristlichen Literatur bis auf Eusebium“ (wana-kristliku literatuuri aja-

Sinu eest . . .

G. Doré pildi järele

lugu) järgmist: „On olnud aeg, — ja ifegi suur hull inimesi on praegultki selles, mil wana kristliku kirjandust ja ifeäraniis uut testamenti kahtlustades waleks tunnistati. Wana kirilik kirjandus on aga peapunktides ja ifegi paljudes üfikasjades ajaloolaste poolt õigeks tunnistatud.“ Profesfor von Harnack kui liberaalne teoloog wõib ka meieaegsele wastaseile midagi öelda.

Ewangeeliumidest wanemad on mõned Pauluse kirjad. Kõige radikaalsem piiblikriitika tunnistas tänapäewalgi Rooma, Kalaatia ja mõlemad Korintuse kirjad Pauluse omiks. Profesfor Ferd. Christian Baur (1792—1860) tunnistas õfused nende nelja kirja kohta õigeiks. Braegusaegne kriitika ütleb sama. Nende kirjade läbi on meil kindlad andmed, et aastal 56 ja ifegi waremalt elasid kristlased Roomas, Korintuses ja Kalaatias, kes uskusid Jeesuse isikusse, teda tunnistasid kui Jumala Poega, kes nende eest on surunud ja ülestõusnud kolmandal päewal. Korintuse 15. peatükis on ifegi öeldud, et wähemalt 514 meest on teda näinud.

Selle kirja tõelikkuses ei wõi ifegi uskumata Doomas kahelda. Nendes kirjades õpetatakse selgesti usku

Jeesuse isikuse, Tema jumaliku olemise, Tema surma ja ülestõusmise. (Rooma 1:4; 4:25; 9:5; 14:9; 1. Kor. 15:1—58; 2. Kor. 5:14—21; Kalaat. 1:1 jne.)

Usklikkude seas Roomas, Korintuses ja Kalaatias on Pauluse kirja järele 56. aastal vähemalt 514 meest, kes on Kristuse ülestõusmise tunnistajad. Naissi ei ole apostel arvesse võtnud.

Nüüd tuleme teise küsimuse juurde:

2. On need tunnistused uskumistväärsed?

Nende tunnistuste uskumiseks on terve rida häid põhjusi.

a) Tunnistajate hulgas on 12 apostlit; Jeesuse, suure inimestetundja ja pedagoogi walitud õpilased. Kolm aastat õppisid nad, said ettemalmistusi, et olla siis Tema tunnistajad ja usu lewitajad. Kas võis see suurwaim effida oma õpilaste walitus, kas võis ta walida närwlikke, hüsteerilisi isikuid, kes haiglaste meelepetete ja ettekujutuste ohwriks langesid? — Ei!

Need pidid olema kained ja terwed inimesed, kes Tema koolis midagi õppisid, nad omandasid tema õpetuse läbi otsustuswõime, mis neile wõimaldas selgesti kaaluda ja hästi näha. Nad tundsid Isandrat Jeesust hästi, nii et ka pärast ülestõusmist oleks neid raske olnud petta.

b) Nende tunnistajate ustawusest kõneleb ka nende iseloom, nende moraal ja sisemise puhtuse kohta ei

jaa keegi midagi üelda. Nad on tõsised kained ja õiglaselised inimesed. Kõik tõsised ujuwastased, näiteks Strauvs'ki, peawad tunnistama, et Kristuse õpilased ei wõi petta.

c) Tunnistuse tõelikkusest kõneleb veel „tühi haud“ ja see on meie wastaste wõitmatu takistus. Poleks Kristus üles tõusnud, siis oleks ta laip ju huanas, aga see puudus.

d) — 56—57. aastail kirjutas Paulus korintlastele, roomlastele ja kalaatlastele, see on ajalooline tõde. Tema kirjadest selgub, et sel ajal usuti Kristuse ülestõusmist ja et kogudustes elas rohkel arwul neid, kes olid Teda pärast ülestõusmist näinud. Et usk ülestõusmise nii kaua püsis, siis on ta rajatud tõele.

e) Kristuse ülestõusmise tunnistajad ohwerdasid oma tunnistuse eest kõik. Neid kiusati taga. Kui palju on aga meie ajal kahtlejaid, kes ei julge tunnistada endid ühe wõi teise usundi poole. Need tunnistajad ei kaotanud ainult oma endise usu, waid ka oma rahwa, omaksed ja isegi elu. Peale Johanneese jätsid kõik oma elu usu eest Kristusele.

Kas teie usute siis, et need kained, mõistlikud mehed jätsid põhjuseta oma elu? Walmisolu jätta kõik tõe pärast kõneleb igale mõtlejale inimesele, et Kristus elab.

Kõigest eelpool öeldust selgub, et Jeesus tõesti on üles tõusnud ja et Tema ülestõusmine on parimini tõendatawalt sündmustest inimkonna ajaloos. Kjalugu, hingeteadus ja meie loogiline mõtlemine wiisid meid selleni.

Awatud haud.

„Üles tõusnud“.

Marf. 16: 6.

Tõusen kõrgele mäele ja näen nägemist. Näen enese ees maailma nii suurelt ja laialt, nagu ta on. Näen Aasiat oma pilwini tõuswate mägede ja lõpmata lagendikkudega, waatan üle Afriika liiwa kõrbede ja põliste metsade, käin läbi Austraalia uurimata osad ja Ameerika imestust äratamad orud, tungin kaugele põhja jäämägede saladustesse ega unusta Euroopa koduseid külkaid. Mu hing, mu walutaw waim otsib sealt elu, aga ma leian surma, ma otsin särawaid filmi ja süttiwaid südameid, aga leian ainult haudu, haudu, haudu. Do neid lõpmata hana awaraid wälju maailma kõikides kaartes, oo neid külkaid, mida ehitasid murdunud südamed. Neid põldusid niisutawad pifarad, mis sünniwad walutawa hinge sügawuse allikatel, neid toowad ohwriks neetud maale lesed, waesed lapsed ja õnnetud isad. Ma näen, see mure pilw, mida pifarate kaste sünnitas, on taewa oma sünge, musta pilwega katnud ja kuskilt ei paista lootusääd.

Kuula neid walusaid õigeid rahwaste südames, waata neid lõpmata matusronge ja su hing waju-tatakse raskelt alla abitud, lootuseta. Seft inimsoo ajaloo päewade algusest kuni käesolewa filmapilguni on haud jäänud ta õudseks ukseks, kust wägewam talle käsu annab sisse astuda.

Ma tahan tõusta veel kõrgemale, ma teritan veel

omi filmi ja otsin, kas kuskilt ei näi walgusära, kas kuskilt ei tungiks õudsesse õõsse lootusääd. Kas haud ja surm peab wiimse sõna inimsoo arenemise loos ütlemata?

Waata, mis on see, mida näen? Seal on ime-lik särä aimata. Ma pingutan filmi, ma ootan hinge pidades ehk aastatuhandete keerdõlm lahendub ja antakse wastus kõigile waludele! Näe kalsud murduwad, waat leidub haud, mis on awatud, surmauks, kust kiwi on weeretatud! Jeruusalemmas Kolgata külje all, see ime on sündinud! Seal Jeesus Kristus wõitis hana, surma ja tõi elupäikese esile! Seal on leida ainuke haud inimsoo ajaloos, mille üle surm ei ole jäänud peremeheks, ja ehk seal küll kõige walusamaid ja kõige werisemaid pifaraid nuteti, siiski on nad just seal kõige säravamaks muutunud. Joosep Arimaatia aias olewa hana amas Isand Jeesus. Seal kõlas see kindel sõna: „Tema on üles tõusnud, teda ep ole siin!“ Au Jumalale — hal- leluuja!

Nüüd muutub wäljawaade maailma õõsse teiseks. Nüüd näen, kuidas muudegi haudade üle hakkab walgus paistma. Jeesus Kristus toob elu iga hana üle, kuhu usus sisse mindi, ülestõusmise õndsja lootuse.

Nüüdsest peale sammuvad usklikud inimesed lootus- rikkalt haudade poole. Ürgu ükski enne rahule jäägu hana küsimuse otsustamisel, kuni Jeesus Kristus saab

jelle kalli lootuse tema südamesse istutada: nagu Isfand, nii minagi, ka mina tõusen üles!

Waata, endiste surmani hirmunud hingede asemel näen nüüd haudade ääres seiswaid südameid järawail lootusfilmil. Seistes haura ääres ei waata nad enam allapoole, ei otsi ka oma armsaid enam mulla alt, waid „Kristuse juurest“ ülalt. Nad saawad hauakaldal ime-
lised tiivad, mis kannawad neid ülestõusmisaailma!

See ülestõusmisaailm on auline asi. Seal elamad „ülestõusmislapsed“. Luuka 20: 36. Mis imeaulised nad wõiwad olla? Kes jõuab seda aimata? Mitmed on wõinud sit alt juba seal käia ja sealt sõnumit tuua.

Apostel Paulus oli seal, kui „ta kisti paradüüsisse“ 2. Kor. 12: 4. Ja, tema sõna wõime nagu Isfanda oma sõna wõtta. Johannes sai ka seda imelist maailma näha, kui ta ütleb: „Ma nägin uut taewast ja uut maad!“ Jlm. 21: 7. Ka mina tahaksin tõusta veel kõrgemale, näha seda, mida apostlid nägid, aga on, nagu jõud ei kannaks veel sinna, nagu peaksin veel leppima sellega, mida on juba näinud, küll Isfand omal ajal enam ilmutab, nüüd aga usus edasi!

Ja nõnda waatan kaugele, kaugele üle aja wa-

hutawate woogude, jelle juure sündmuse poole, kus hauad awatakse, kus Kristus — surmawõitja ilmub. See walges riides hulk, kui auline ta on jessel ülestõusmise suurel hommikul, nad tulewad küll „suurest wiletsusest“, aga nende rõiwad on walgeks pestud Talle weres. Olla jelle ülestõusnud hulgaga Talle juures, see on iga hinge suurim ja kõrgeim eesmärk,

iga hinge õndsam osa ajas ja igawikus. Oh inimlaps, tõuse üles patust, tõuse elule Kristusega, siis kuuldu kord sinugi haura kohal sõna: „Tema on ülestõusnud, teda ep ole siin!“

Nüüd näen endist õudset pilti uues walguses. Haualt hauale kuulen hüüdu: „Kristus tõusnud!“ Hingest hinge kõlab hääl: „Haud on lahti — elu on wõitnud!“ Eluaimdus käib läbi laotuse, läbi ilmaruumide ja inimeste ja juureks kohinaks:

inglite koorid sulawad üheks „Tema on ülestõusnud!“

Waikfelt, tafa laskun alla hallise igapäewasesse ellu ja mu hinges heliseb wastus: Mis Isfandale sündis, see sünnib ka mulle; sünnib sulle, sünnib tervele lunastatud inimesoole, me tõuseme üles! Saame „ülestõusmisteks ja seda kõik seft, et Kristus on ülestõusnud!“

H. R—gi.

Avatud haul

Leinweberi maali järele

Pühad hetked.

Hulga aja järele olid nad jälle kokku tulnud Jeruusalemma — vanna Jumala linna, olles juba aegu üksteisest lahus.

Mitmesuguste elamuste tõttu oli see linn neile kalliks saanud, kuigi see oli jumalavastane linn. Eks siin sündinud see, kus nende kallis Õnnistegija kannatades suri, mille pealtnägijaks nad tohtinud olla? Siin olid nad sisemiselt ahastavaid ja murelikke päevi kogunud, kui nende päike kadus — ümbrus pimenes ja lootustähed hetkeks kustusid. Ja eks olnud siin see Issanda auline ülestõus ning ilmumine neile. Uuesti tõusis nende elus siis päike, säravalt endisest — valgustades pimedat südameööd. Jeruusalemmas ju seegi sündis, et nad pärast kauaseid ühemeelseid palveid aulisuse nelipühi pühas templis läbi elasid. Püha rõõm ja suur julgus täitis siis nende hingi — väge tundsid nad, millist enne polnud tunnud. Õnnistegija sai neile kalliks ja suureks. Argusahelad langesid.

Nüüd võisid nad välja minna ja julgesti kuulutada Kristust. Tuhanded ärkasid.

Algasid tagakiusamised. Millised rasked, kuid aulised ajad olid needki! Kui palju said nad noil ajal Jumala armu ja väge tunda ja seda, et nende Issand palvekuulja Jumal on!

Siis olid nad laiali läinud jumalariiki levitama igalepoole. Ja igalpool tulid ärkamised — hulgad pöörsid. Imeteod sündisid. Jumal oli nendega, kuigi inimesed neid vihkasid, taga kiusasid ja kivitased. Põlev oli jumalalaste armastus isekeskis. Kannatused vaid wiisid neid üksteisele lähemale.

Nüüd on nad jälle koos Jeruusalemmas. Kallis ja püha oli jällenägemishetk. Rõõmupisaraid voolas palgeid mööda üksteise rinnale langedes ja üksteist tervituseks suudeldes.

„Tere, vend Peetrus!“ — „Tere, vend Paulus, Issandas! Kui kallid, et Issand sindki kaugele siia

aidanud. Jumal õnnistagu su tulekut meie keskele!“ kuuluvad südamlikud tervitussõnad.

„Armud ja rahu saagu teile Issandas!“ kõlab vastuseks.

Pühi inimesi ümbritseb püha õhkkond. Unustatud olid siin kõik argipäevased mured ja tööde raskused.

Nende lihtsate meeste nägudel valitseb siiski kuninglik ilme — midagi ühist nende õpetajale. Püha rahu ja alandus lehvis neil muidu karmidel ja tõsiseil nägudel, kuhu mitmesugused elamused omad jäljed olid jätnud. Näha oli, et need mehed olid Issandaga käinud.

Nad jutustavad Issanda vägevaist tegudest. Paulus, kelle töö paganate keskel kõige laiaulatuslikum on olnud, saab otsekui nende tähelepanu keskpunktiks. Ta räägib lihtsail sõnadel, kuidas evangeelium oma võidukäiku peab pimedate paganate keskel. Üksikasjaliselt jutustab ta mõnda sündmust. Puudutab ka, milliste tagakiusamiste aluseks saavad pöörnud paganad sagedasti juutide ja pimedate paganate poolt. Kõik kuulavad põnevusega. Rõõm täidab kõigi südameid kuuldes, kuidas Issandat austatakse. Uus julgus elustab neid, kes ehk juba töös hakanud väsima. Tuli, mis paganate apostlis põleb, süütab ka teisi. Uut töotust teevad südames — Issand, truuvimalt endisest tahan töötada Sinu viinamäel ja Sinust tunnistada! Aita vaid! Anna uut armastust kadunute päästmiseks!

„Jah, suur ja vägev on meie Issand! Üles tõusnud ja võidab ning elab igavesti!“ lõpetab Paulus oma jutustuse.

„Aamen!“ kostab sügavalt kõigi suust.

Õhtusse kalduv päike valgustab kurbkollasel helgil välju ja kaugeid mägesid. On sügisene lõikusaeg. Läbi akna paistavad poolelilõigatud nisupõllud, valmivad viinamäed ja oliivipuuaiad. Mustade lindude parv lendab vuhisedes üle põldude ja laskub läbilõikava kisaga viljahakkidele. Mustad nagu tapja süda — need kurjad linnud. Siin ja seal on inimesed põldudel lõikusega ametis.

Neile tuleb meelde Issanda sõna: Lõikust on palju, aga pisut töötajaid. Paluge lõikuse Issandat, et ta töötajaid välja saadaks oma põllule! Issand oli neid tööle läkitanud. Ja alles tööd tehes

õppisid nad tundma neid sõnu, kui suured viljaväljad nende ees ootasid ja töö neil üle jõu ähvardas käia. Kisendav tunne valdas hinge — lõikust on palju! Töötajaid aga nii pisut. Miljonid eksisid pimeduses, kes pidi neile kuulutama, et Jeesus neid armastab ja päästa tahab. Mis oli sest ühest Paulusest kogu paganamaailmale, ehk Peetrusest ja muist juutidele! Liiga vähe! Hinged aga lähevad ilma valguseta igavikku. Uut truudust, uut vaimustust ja väge ülalt vajasisid nad. Silmapilk oli tähtis, millist ei võinud lasta mööduda. Lõikusega ei võinud viibida.

„Oo, kuidas see tunne mu hinge valdab, rõhub ning taga kihutab ööd ja päevad kuulutama — tunne, et olen kõigi võlglane!“ tungivad ohkega Pauluse rinnust sõnad. Uuesti nii elavalt näeb ta sel hetkel kohutava tondina oma ees suurt pimedat Rooma riiki ja kogu paganlikku Euroopat. Mis oleks ta kõik tahtnud nende päästmiseks teha, et neid Kristusele võita!

„Otskui mustad lindude parved üle põllu lendavad, nii tulevad pimedusväed kallist Issanda põldu laastama. Eksiõpetajad ja valekristused tõusevad siin ja seal — ja eksitavad paljusid tõest ära. Issand hoidku kõiki, iseäranis aga meid, vendi, selle eest!“ ütleb murelikult Peetrus.

„Mitmelt poolt on nad kõrvalt sisse pugunud ja segavad tööd,“ räägib Juudas sekka. „Meie peame end rõhkem kui kunagi ühte hoidma, pealegi, et töö nii laialdaseks on läinud.“

„Silmaveega mõtlen ma sellele, et jumalarahva keskel lahkmeeled on tekkimas,“ jätkab Paulus. „See takistab Jumala vaimu tööd. Ka töötajad ei ole mitmel pool üksmeelel, vaid üksteise vastu, kuigi sama Kristust kuulutavad. Meie kalli Õnnistegija tahtmine ei ole see, et Tema ihu lõhki kistaks. Kui nii edasi läheb, siis laguneb jumalariigitöö ja saatan naerab. Meie, vennad, vajame üht laia südant, et teisi mõista ja nendega kannatada. Kuid ka julgust tõtt öelda neile, kes tüli teevad jumalarahva keskel!“ Ta näol peegeldub kindlameelsus. See on mees, kes paljudes elutormides on proovitud. Kuid armastaja soe süda tuksub selle tõsise ilmega vana vahva Kristuse sõjamehe rinnus.

Kes oled sa?

Kes oled sa?

Peas malust okaskrooni kannad
ja palgel piisad — merepifarad.
Sa purpuris end peksul annad,
nii rahma hulk sind pilkel saadamad!

— Kes oled sa?!

Kes oled sa,
et rasket ristipakku kannad,
täis kannatust ja astel — surmateel,
kuid omast fiiski jõudu annad?

Mis valgus see su palgel hiilgab meel?

Kes oled sa?!

Kes oled sa,
et sind, oo, kõlgatale miidi?
Mis oli sull' küll pandud ülim süüd,
et ristisurma naelul löödi?!

Mis hüüdi: „End, Isa, sulle annan nüüd!“

... Kes oled sa? — —

— Sa olid see,

kes minu patud mõtsid kanda:

su meri ristil meie lunastus,

et aulist andeksandmist anda. —

Sa oled Päästja — Kristus — Armastus!

I. Hermann.

Lahkuja Juudas

„Jah, see on õigus, mis meie vend Paulus ütles. Teie mäletate veel seda, kuidas Ta, meie Önnistegija, omas viimases palves seda Isalt palus, — et nad üks oleksid. Armastust on vaja jumalarahva keskel, see köidab meid. Armastagem rohkem Teda, siis saame ka üksteist rohkem armastada ja võidame hinged,“ kinnitas paganate apostli sõnu pehme, õrna ilmega Jeesuse jünger Johannes, keda armastusapostlina teiste keskel tunti. Mahe sisemise armastuse leek loitis ta silmis.

Päike oli juba silmapiirile vajumas. Ikka verisemaks, kurblikumaks muutus ta kuma. Vereloi-kudena ujusid purpurpunased pilved õhtutaevas. Päike nagu oleks valanud oma südamevered üle pattudega rõvetatud maa. Teisepoolt avaneb vaade templile. Kullased kuplid hõõguvad salapäraselt, nagu põleks neis hävitav tuli. Templi õuest kuul-dub tapaloomade kaeblik häälitsemine, keda ohvriks valmistatakse. On jõudnud õhtune ohvriaeg. Seal talitavad preestrid altarite juures, et lepitada inimeste süüd ja võita Jumala meelehead. Peagi tõuseb templi õuest üles suits, aeglaselt, venivalt ja valgub siis laiali.

„Nii jõuab ka sellesinase maailma päev lõpule ja tuleb öö — öö, millal ükski enam midagi teha ei või,“ on meie Issand öelnud. „Meie peame ruttama evangeeliumiga,“ ütleb üks neist.

„Oo, Issand!“ sosistavad palves nende huuled. Tunduv on sel punasel õhtutunnil Önnistegija ligiolu. Nagu näeksid nad jälle Teda oma keskel — lõikuse Issandat, kes neid on läkitanud viinamäele. Kuidas oli tema töötanud väsimatult, tihti peaaegu

nõrkedes! Nagu alles tulnud õpilastel oli neil see eesõigus Temaga kaasas käia. Need kolm aastat olid elamusrikkad ajad. Kui palju ilusaid mälestusi sellest ajast!

Tekib vaikus. Pühalik meeleolu valdab kõiki, mida vaid segaksid sõnad.

„Vennad, ma arvan, et see lõpmatu kallis oleks, kui mineviku mälestustega omi hingi jahutaksime. Oleme nii harva koos. On ju ka Issand juba vanal ajal käskinud jutustada elamusi Temaga. Ehk jutustaksime, mis kellelegi kõige kallimaks on jäänud?“ katkestab vaikust Peetruse hääl.

See, mida Peetrus on öelnud, on nagu kõigi hingeväljendus.

„Jah, nii palju kalleid hetki oleme Issandaga läbi elanud — unustamatuid hetki! Usun, et taevaski veel võime neist rääkida pühas öndsuses,“ kinnitas Johannes vaimustusega.

Kui mineviku mälestused on kallid, siis on nad seda kõige rohkem pühadel inimestel, Issanda omaksel.

Esimesena algab Matteus:

„Nagu oleks see täna õhtul alles olnud — ja ometi on sest juba paarkümmend aastat möödunud, — kui ma esimest korda Teda kohtasin, keda ma enne ei tunnud. Istusin omas ametis tollihoone ees. Seal kutsus ta mind: „Käi minu järel!“ Need sõnad olid nii kutsuvad ja mõjuvad, et ei suutnud vastu panna. Nad helisevad veel praegugi mul kõrvus. Pöörmata inimesena olin ma elanud maailmas, otsides tarkusest ja maailma lõbust ning rikkusest omale rahuldust, kuid hinge- rahu ei leidnud. Temas leidsin ma selle. Sest päevast saadik tegin ma täielise pöörde ja astusin Ta jälgedesse. See oli aulisem silmapilk mu elus!“
(Järgneb.)

Liidu aastapeafoosolef

peetakse Haapsalus 3. Ülestõusmispiihal, mis puhuks iga ühing saatku iga 15 tegewliikme kohta 1 saadik. Foosoleku kavas on aruanded, walimised ja läbi-rääkimised.

Mõtteid elust.

Znimliffu lootust võib võrrelda heleda wikerkaarega. Ta särab tumedal pilwel; ta ilustab teda oma helesäärwate wärwidega. Kuid ta on optiline pete. Lootust aga, mis on rajatud usule, võib võrrelda warase koiduga. Ta on eelsteade päikesest; ja see pole wale — päike tõuseb.
Zhurowski.

Armasta igawest Jumalat nõnda, et sinu läbi ta teiseb armastaksid teda.
Talmud.

Nõomustu, kui oled neist, keda maailm ei tunništa.

Dtstarbetu on murda endalt üht või teist — kas lõplikult kokku wariseda või kõik endiseks jätta.
Turgenew.

Enne ei lõpe inimesel muretsemine, kui pole leidnud õnnistuse, mida keegi talt ei saa rööwida.
Püha Augustin.

Et jälgida Jumala tahtmisele, peame enne loobuma oma tahtmisest.

Dige elu aluseks on armastus ja lepitus; pole tegewust armastujeta; lepitamata tegewus — on oma „mina“ orjamine.
D. Kiofskin.

Ühendatud kuningriigi ülewaade.

W. Graham Scroggie. Inglise k. G. T.

2. Saamueli raamat.

1) Misfugune kirjakoht 4. Moos. raam. seletab 6. pt. 7. salmis, ja kus on Njaraamatuis selle sündmuse paralleelkohti?

2) Mitmendas peatükis teeb Jumal oma suure seaduse Saawetiga ja misfugused kaks seadust Wanastestamendis olid tehtud enne seda seadust?

3) Misfugune on selle raamatu mõidupeatükk? Mitu rahwast selles peatükis on tema õeldud ära wõitnud olewat? Mis on nende nimed?

4) Mitu Saaweti patu-tagajärge leiata? Nimetage neist kolme.

2. Saamueli raamatu jaotus.

I. — Saawet, kuningas Juuda üle Ebronis.

Peat. 1—4. 7¹/₂ aast.

1) Leinamine Sauli pärast. Pt. 1.

2) Abneri märs. Pt. 2.

3) Abneri tagasitulek ja surm. Pt. 3.

4) Isboseti surm. Pt. 4.

II. — Saawet, kuningas Juuda ja Jisraeli üle Jeruusalemmas.

Pt. 5—24. 33 aast.

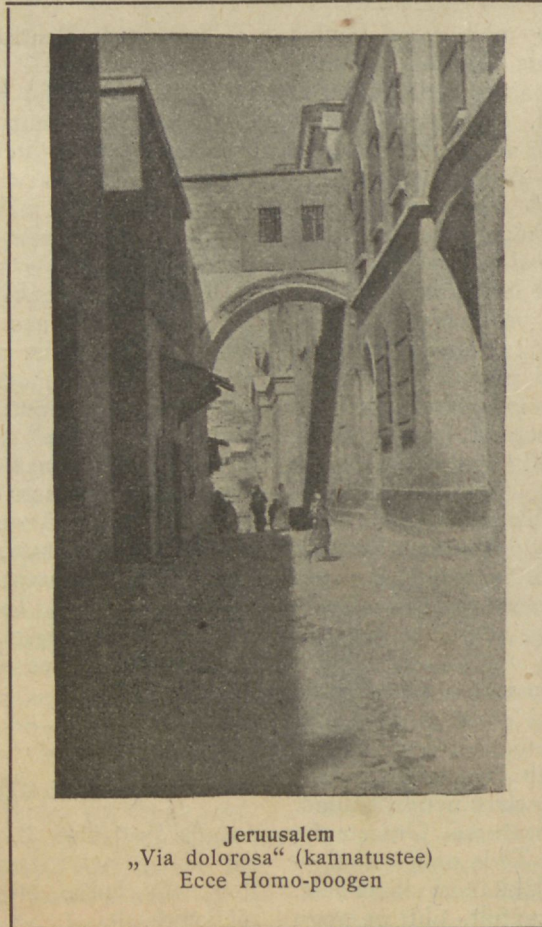
1) Saaweti aujärg. Pt. 5—7.

2) Saaweti mõidud. Pt. 8—10.

3) Saaweti patt ja kannatused. Pt. 11—18.

4) Saaweti tagasitõstmine. Pt. 19—24.

Foto Liblik.

Jeruusalem
„Via dolorosa“ (kannatustee)
Ecce Homo-poogen

1. Njaraamat.

1) Millega algab Njaraamatute ajalugu? Millega lõpeb see? Ja mitu aastat umbes kestab see?

2) Kus õpime 4. pt., et meie võime teha oma igapäewast tööd Jumalale?

3) Mitme rahwaklassi nimekirjad on meil 23—27. peatükkides, ja kes on need?

4) Kelle vastu kõneleb Saawet 28—29. pt., ja misfuguseis on see õeldud?

1. Njaraamatu jaotus.

I. — Suguwõsade tabelid. Peat. 1—9.

1) Etsialgne ajajärk. 1 : 1 — 1 : 23. Aadamaft — Abrahamini.

2) Patriarhide ajajärk. 1 : 24 — 2 : 2. Abrahamift — Jakobini.

3) Jisraeli ajajärk. 2 : 3 — 6 : 44. Jakobift — Saulini.

II. — Saaweti walitfufe ajalugu.

Pt. 10—29.

1) Tähtsad sündmused Saaweti elus. Pt. 10—22.

2) Rahwa liigitus. Pt. 23—27.

3) Taaweti lahkumiskõned. Pt. 28—29.

II. Tema walimine 2. Saam. 1—10.

Armastus, mida Taawet näitas üles kogu aeg Sauli vastu, on väga tähelepanew, sest nähtawasti ei wõinud see tulla mingisugusest isiklikust tundmusest tema vastu. Tema südameisukord on seletatav tõstasjaga, et Taawet nägi Saulis, niikaua kui see troonil oli, Jumala wõitnud meest; ja sellise wastu ei wõinud ta oma kätt tõsta. Nii „Ammulaulus,“ milles wäljendab Taaweti kurbus Sauli surmapuhul, asi, mida rõhutatakse alla, on see, et langenu oli wõitnud mees (21). Kuid Sauli surma järele, noormees, kes oli wõitnud salaja Betlemmas, wõitakse awalikult Gebronis walitsejaks Juuda koja üle. Selsamal ajal tõstsid kümme suguharu Nabneri ja Isboseti juhatusel mäsu. See kestis 7½ aastat, siis tuli Abneri ja tema ifanda wahelise tüli tagajärjel mäsuks parteis lõhe, ja osa nõudis Taaweti kuningaks. Warsti selle järele tõsteti kuningaks kõige Jisraeli üle ja wõitti kolmat korda. Siit peale walitfes ta 33 aastat Jisraeli troonil. Raht tähtsamat asja wõib siin nimetada:

1. Taaweti sisepolitika. — Ühe sõnaga öeldud oli see — riigiwõimu ja jumalateenistuse tsentralisatsioon, keskkoondamine. Kuni siitamaani oli olnud palju jumalateenistuse keskkohhti, kuid Taawet suutis näha, et tulewikujõud oleneb mitte ainult ühisest jumalateenistusest, waid ühisest jumalateenistuse keskkohast. Rahtlemata tema süda oli juba osustanud ehitada Jehoomale koda (7), ja ta atakeeris ning wõitis jebusiitlased, kelle kindlus oli Jeebus ehk Jeruusalemi ja tegi selle oma suureks keskkohaks rahwale, nii et sest ajast edaspidi tuntakse seda kui Taaweti linna. Sinna tõi ta seaduslaeka — nähtawa kuju Jumala wiibimisest rahwa seas (6). See on peaaegu selle linna ajaloo algus, kuid kindlasti sellest momendist saab see suurimaks linnaks maailma ajaloos. Pange tähele, kuis Jeruusalemi oli see, mille Jisraeli waenlased märkisid oma objektina sõjaajal: kuis need olid kaks suguharu, kes jäid kuningriigi lahutamisel Jeruusalemma, kes hoiti peaaegu eba-jumalakummardamise eest, kuna kümme rikuti selle läbi täiesti: kuis see oli Jeruusalemi, kuhu pöördi tagasi wangipõlwest, kuna need, kes olid enne sellest keskkohast lahku löönud, ei tulnud iial wangipõlwest tagasi. Pange tähele, kuis see oli Jeruusalemi, kuhu aast-aastalt rahwas läks oma pühi pidama. Kuis see oli Jeruusalemi, kuhu sõitis kui rahukuningas Jeebus, ja mille üle tema nuttis: ja iseäranis, kuis see on märgitud prohwetikuulutustes, kui tulewikulinn, kus saab olema Messta aujärg, ning kus Ta walitseb tuhat aastat, ja kuhu kõik rahwad läkitawad oma saatkonnad tunnistades Tema ülewõimu. 2. Saam. 5. ja 6. pt. on niiviisi väga tähtsad ja tuleksid iseäranis uurida.

2. Taaweti välispolitika. — Ühes sõnas wäljendatult oli see — kõigi waenlaste alahetmine. Seda näitab küllaldast 8. peat.,

kus loeme tema wõitudest Siiria, Moabi, Ammoni, Amaleki, Soba ja Wilisti rahwa üle. Meie ei loe siin ühestki kaotusest, kuid sel ajal kui Sauli koda muutus ikka nõrgemaks ja nõrgemamaks, kaswas Taaweti koda ikka tugevamaks ja tugevamaks. Tema edu saladus seisis tema usalduses Jumala vastu, ja kõigi asjade üle Jumala nõupidamises. Nii pt. 5:17—25, küsis ta, kas peab minema wilistlaste vastu, ja teda kästi seda, mille järelduseks oli wõit. Kui need end kogusid ja teist korda tema peale tulid, ta oleks wõinud mõelda, et tuleb teha nagu enne, ja tõtata lahingusse. Kuid ei: tema küsis jälle Jumalalt ja sai teistisuguse wastuse, juhatus, kuidas uue wõttega wana waenlast wõita (wõrdle Joof. 9:14). Ainult see tee wiib meid kõiki edule — järelejätmatu kindel palme. Sel ajajärgul tegi Jumal oma suure seaduse Taawetiga kuningriigi tulewiku kohta. Seda ei wõinud Ta teha Sauliga, sest wiimane oli rahwa walitud, kuid Taawet oli mees Jumala südame järele. Seda peatükki hoolikalt uurida (7:12—16) tähendab paljude kirjakohtade mõistmiseks wõtti omandada. Seeme, millest siin räägitakse, on muidugi Kristus ja kõik öeldu käib Tema kohta, seepärast see kuningriik ei wõinud iial kaduda. Selle eesmärgiga tõsteti Saalomoni kuningaks; toodi Juuda wangipõlwest tagasi; sündis Kristus ja prohwetikuulutuste täideminemiseks tuleb Ta warsti jälle maa peale. See on nii suuri piiblikirjakohti. Nüüd pöörame Taaweti elu kolmanda osa juurde:

III. Tema äraajamine. 2. Saam. 11—18.

Meie algame siin 2. peatükiga, sest seal leiame kõigi nende hädade põhjuse, mis talle tulid. Meie wõime seda ainult lühidalt puudutada ja näidata selles tõsist hoiatust. Kui Jisraeli sõjawägi sõtta läks, jäi Taawet koju (11:1). „Nii nagu kala püüdis karbist haigutawa austri, nii püüab saatana lasta.“ Sellele oma kohuse mittetäitmisele järgnes langus, mis on nagu must plekk fessel suurel iseloomul, kurb kokkuwarisemine tema usuelus. Pange tähele: a) Tema alatut pattu, mis algas laiskuse ja filmahimuga ja lõppes mittemidagi-aimawa inimesetapmisega. b) Tema rasket karistust. Oma suure patu eest sai ta wäärilise palga, esiteks hukkamõistmises Naatani poolt; siis oma poja surmas, siis Ammoni õe wägistamises ja Absalomi wenna tapmises; Absalomi põgenemises, mäsus ja trooniwallutamises wiimase poolt. Siis algab trooniltatud kuninga hulkumine kõndides palja jalu, lihtepuhku nuttes: petetud Siida poolt, ära neetud Siime poolt; ja lõpuks kaotades oma kõige enam armastatud poja. Tagasilibisejate tee on raske. Abram, Lott ja Joona leidsid selle nii olemat. Terwet seda kurba ajajärku ei oleks pruukinud olla Taaweti elus; tema pööris kõrwale külwama tuult ja pidi lõikama tormi (pt. 1. Kor. 10:12). c) Ja wiimaks Tema südamlik patukahetjemine. Seda leiame laul 51, mis nimetatakse meeleparanduslauluks, ja niisugune see on. Kusagil mujal kut siin, ei ole intmsüdame sügaw kurbus ja masendus nii

täielikult ilmutatud, ehk nii awalikult kujutatud: see on nuuksumiste laul. Taawet ei olnud kaotanud pääsimist, kuid ta oli kaotanud päästmisrõõmu. Ta tundis, et oli hirmsat ülekohtu teinud nii Uuria kui Patseba vastu, kuid ainult Jumala vastu oli ta pattu teinud. Ja tema leidis jälle wastuwõtu, mida palus.

IV. Tema tagajitõstmine. 2. Saam. 19—1. Run. 2:11.

Jumal peab nuhtlema pattu, „siiski ta mõtleb ümber, et ta ei lükka enesest ära, kes oli ära lükatud“ (14:14). Taawet tuleb tagasi troonile. Tema esimene tegu on liitategijale andeks anda (19:22, 23), sest temal enesel oli palju andeks antud. Kõik ülekohus tehti jälle heaks, ustavaid tasuti, tema waenlased aeti minema, mille järel Taawet laulis laulu täis tänu ja lootust Jehoowa vastu, kelle tee on laitmatu, ja kes tegi Taaweti elutee laitmatuks (22:31, 33). Tema ei olnud ilma raskusteta neil hõlpsamail päewadel, kuid nüüd ei olnud ta ilma Jumalata. Taaweti iseloomust rääkides tunneme nagu Heebrea raamatu kirjutaja, et „mul puuduks aeg, kui peaksin jutustama Taawetist,“ Taawetist

kui karjasest, luuletajast, sõjamehest, kuningast; Taawetist kui suure koja afutajast ja töötatud Messia ifast; suurest kunstnikust, lemmiklaulikust, paljude palmete ja wägema usu mehest; suure osawuse ja sügawa elutarkusega mehest, wäga rikkalikult ja mitmekülgsest iseloomust, „ühhest mehest Jumala südame järele;“ kes kuigi langes sügavamale kui mõned inimesed, ka tõusis kõrgemale. Temaft tunneme raske lahkuda olemat. Kui jäetakse tema lugu pühast raamatust wälja, sünniks lõhe, mida wõimatu täita. Meie wõiksime loobuda Rainist ehk Lotist, kuid Taawetist — ialgi! Mõned inimesed lahkuwad siit ilmast jättes selle halmemana, kui eest leidsid; teised jälle jätawad selle magusamana ja särawana, kuid suur enamus jätab selle peaaegu nii nagu oli, kuid Taaweti ei tule arvata nende hulka. Aastajad peawad töttama tagasi, et maksta oma wõlga sellele, kellest wõrsus „suure Taaweti suurem Poeg.“ Tema langemine peab meile olema alaliseks hoiatusseks ja tema elu alaliseks inspiratsiooniks. Lõppsonas siis tema eluloo esimese osa iseloomustuseks on ettevalmistus ehk trooniletulemine, teise — allajetmised ja wõidud troonil, kolmanda — karistus ehk troonilt põgenemine ja wiimase — troonile tagajitõstmine ehk kinnitamine.

Kuidas D. L. Moody jättis äriteenistuse.

P. Sinf.

Unustamatud on need filmapildud, kus wõitleme eluotsustawamaid heitlusi. Need jageli määravad kogu meie arengu, meie tulewiku, weel igawikuski.

Ja need mõitlused sünniwad siis, kui Jumal meid kutsub, uutele teedele wiib, mis meile näiwad olemat pimedad ja arusaamatud, kuid mille taga peituwad arwamatud Jumala õnnistused. Sarnaseid momente on kogenud kõik suuremad jumalariigitõelised, kuid wõib ka igal jumalalapsel ees seista. Need on loobumise kriitilised filmapildud.

Sarnast mõitlust pidi ka D. L. Moody läbi elama, see 19. aastajaja suurim ewangelist, kui Jumal teda tahtis lahutada oma tööle. Moody astus Jumala tahtmise poole, mille tagajärg oli lõpmatud õnnistused. Sadadele — tuhandeile wõis see mees õnnistuseks olla ja sajale miljonile päästwat ewangeeliumi kuulutada. Jumalariigitöö on auline ja toob sügawaid õnnistusi, kui seda tõsiselt wõetakse, kuigi selle juures wahest raskusi tuleb läbi elada. Imeline on, et tõukejõu otustamiseks Moody'le andis üks ta püha-

päewakooli klassijuhatajast oma enastfalgawa armastuse tööga.

Moody ise jutustab sellest järgmist.

Moody kõneleb.

Ei olnud ialgi lasknud kaduda Kristust oma filme eest sest esimesest õhtust alates, kui leidsin Ta Bostoni äris, kuid aastaid olin arwamisel, et ei kõlwanud mingisugusesse töösse Jumala auks. Reegi polnud kordagi mind selleks õhutanudki.

Olles Chicagos, üürisin ma neli pinki ühes kirikus ja läksin wälja uulitsaile kutsuma noormehi pinkide täiteks. Kunagi ei kõnelnud ma nende noormeestega nende hinge üle, selle arwamin kuulawat koguduse wanemaile. Nõnda töötades mõni aeg algasin ma pühapäewakoolitööd. Peaasjana arwamin olemat saamutada suurt õpilaste arwu, mida hakkasingi püüdma. Kui õpilaste arv langes alla tuhande, sain rahutuks, ja kui see tõusis 1200 ehk 1500-ni, siis olin rõõmus. Kuid ei

ükski pöörnud; ei saadud mingit lõikust. Siis awas Jumal mu filmad.

Roolis oli üks klafs tüdrukuid, kes erandita olid

kõige kergemeelsem noorte naiste hulk, misfuguseid kunagi olen näinud. Ühel pühapäeval oli nende õpetaja haige ja mina võtsin klassi oma kätte. Nad naersid mulle otse vastu, ja tundsin juba tungi avada uft, ja käskida neid wälja minna ja ei kunagi enam tagasi tulla.

Nädalas tuli klassi juhataja poodi, kus teenisin. Ta näis kahwatuna ja wäga nõrgana.

„Kuidas teiega on?“ küsisin temalt.

„Mind on tabanud teisegi kopsu poole mädanemine. Arst ütleb, et ei wõi elada Michigani järwe kaldal, ja asun seepärast New-Yorki. Kõigiti saan minna koju surema.“

Ta näis wäga rahutu olewat, ja kui küsisin ta ta selle põhjust, wastas ta :

„Ei ole kunagi wiinud ühtki õpilast Kristuse juurde. Arwan tõepoolest, et olen teinud tüdrukule rohkem paha kui head.“ Ei olnud enne kedagi kuulnud rääkiwat farnafelt, ja see pani mind mõtlema. Natuke aja pärast ütlesin: „Kuid kui läheksite neile jutustama, kuidas teist tundub. Mina muretsen teile wankri ja tulen kaasa, kui soovite.“

Ta olt nõus ja me läksime. See oli minu kurnimaist reisudest maa peal. Läksime ühe tütarlapse koju, palusime temaga kokku saada, ja õpetaja rääkis temaga ta hingeasjust. Siin ei olnud aega naeruks! Piisarad algasid woolama pea ta filmist. Seletades tüdrukule eluteed pani õpetaja ette, et jääksime palwesse. Ta palus mind waljult paluda. Tõepoolest ei olnud kunagi omas elus palunud Jumalalt seesugust, et ta praegu kohe päästaks selle tütarlapse. Kuid me palusime ja Jumal kuulis meie palwe.

Läksime teistesse majadesse. Ta läks treppidest üles, tihti ahwardas hingamine mattuda. Pärale jõudes ütles ta tüdrukutele, miks oli tulnud. Raua ei kehtnud, kui needki päästusid. Kui ta enam ei jaksanud, saatsin ma ta koju.

Järgmisel päeval läksime jälle wälja. Kümne päewa pärast tuli ta poodi õnneliku näoga. „Mr. Moody,“ ütles ta, „wiimane minu klassist on annud end Jumalale. Tõesti meil on olnud õnnis aeg.“

Järgmisel õhtul pidi ta ära sõitma ja seepärast kogusin samal õhtul tema klassi palwetunnile. Seal süütas Jumal mu südames tule, mis ilalgi ei ole kustunud. Minu suurim auahnus oli olnud saada suureks kaupmeheks: ja kui oleksin teadnud, et see koosolek päästab mu sellest auahnusest, wõib-olla ei oleks fugugi mina läinud. Kuid kui tihti pärast

jeda olen saanud tänada Jumalat selle koosoleku eest!

See suure õpetaja istus oma õpilaste hulgas, rääkis nendega ja luges Johannese ew. 14. peatükki. Püüdsime laulda üht laulu, siis langesime maha ja palusime. Olin peaaegu juba üles tõusmas, kui üks neist hakkas paluma suure kooliõpetaja eest. Keegi teine palus ja siis weel keegi, ja enne kui üles tõusime, oli kogu klass palunud. Wälja minnes ütlesin enesele:

„Oh Jumal, lase mind parem surra, kui kaotada see õnnistus, mille olen täna õhtul saanud.“

Teise päewa õhtul läksin jaama teda jumalaga jätkama. Just enne rongi ärafõitu tuli üks tüdrukuist, ja ilma mingisuguse kokkurääkimiseta kogusid sinna natuke aja jooksul kõik tüdrukud. Do, jeda koosolekut! Ratsusime laulda, kuid sisemine liigutus waldas meid. Wiimane pilt, mida nägime suurest pühapäewakooliõpetajast, oli, kui ta seis is wiimase waguni platwormil näidates sõrmega ülespoole, manitsedes tüdrukuist kohtama taewas.

Ei kujutanud ette, mis see minule maksis. Olin teatud ärielule kõlbmatuks, see oli läinud mulle wastumeelseks. Olin maitsnud teist maailma ega pidanud enam rahateenimisest lugu. Mõni päew selle järele wõitlesin minu elu raskemat wõitlust: kas jätta äriolu ja täesti anduda jumalariigist, wõi ei? Jumal aitas mind õigele otsusele, ega ole jeda kunagi kahetsenud. Do, milline rääkimatu rikkus on selles, et saame juhatada kedagi wälja sellest maailma pimedusest ewangeliumi aulisele walgusele ja wabadusele!

Wiimased aastad äriteenistuses töid talle 1000 dollarit — sel ajal suure summa. Esimestel aastail ewangeeliumitöös aga ainult 60 dollarit. Kuid ta ei taganenud kunagi. Ta tegi tööd Kristuses edasi ja uskus, et Isjand warustab teda ajalikkude asjade poolest, nii kaua kui Ta teda tarwitas. Ta sai elada kõwa leiwa ja juustu waral, magada kõwadel pinkidel N. M. K. U. ruumides. Kuid kõiges selles püüis ta sellele ülesandele truuna, mille teadis saanud olewat ilalt.

Kui sai teatavaks, et ta on otjastanud töötada Jeesusel ja elada usust, sai ta liianime „Hull Moody.“ Hiljem, kui ta ettemõtted õnnestusid ja taft tuli üks juhtiwast isikuis waimlisel alal linnas, tuli taft „mend Moody“. Weelgi hiljem, kui ta kuulsus lendas läbi kahe maailmaosa, hakati teda kutsuma „Mr. Moody'ks“, ja sama lihtja „Mr. Moody'na“ ehk „D. L. Moody'na“ püüis ta kuni kroonimiseni.

Oli kord...

Artur Tiidemann.

Wesiwäri helgil tormasid kõrgeis awarusis katkenuina ujuwad pilwerühmad. Ülal pilwetükkide wahl paistis kahwatuna taewas. All, loodes, oli ta aga punane kui weri. Kewadmaru kohises sügawal merel, kohises teisepool järwe põlismetsa kõrgeis puis. Tekkisid saladuslikud helid puie iseäralisil instrumendel.

Istus sasijuukseil inimene, kui põlismetsa hiigla tüwed heitsid süngeid warje järwe rohekale pin-

nale. Mõttes laskis ta pilku sööstuda lõpmatusse, laskis tuulel wabalt rebida omi rõiwaid, sasida juukseid.

Ta olekust woolas noorus, walgus kõikjale lokkaw elujõud. Elamused ei weel olnud rikkenud ta weetlewat kehailu, ega moonutanud ta õrnilusaid näojooni.

Ta — see noor inimene sarnanes wäliselt paljudele miljoneile. Ta igatses elu, oli noor, oli ilus

nagu teisedki miljonid. Ent siiski — temas oli midagi erilist iselikku, midagi omapärast. Ta näoildest, silmist võis lugeda hinge sügavamaid püüdeid, mida ei ole miljoneil.

Tema hinge sügavused olid resonantsis mässava kewadloodusega. Võimsalt pulbitses sügavuste allikate kosutaw wesi taga kõrgete wallide — asjata püüdis tungida hinge sügawusisse. Kohisedes woolas kuum weri läbi kiirelt tuksuwa südame.

Nõjatudes puu sammeldunud tüwile, istus noor inimene hallil kiwil ja mõtles . . .

Jah. Elu on salapärane. Ikka uuesti ja uuesti tõusewad mitmesugused küsimused selle elu kohta, mis nii mõistatuslik. Kurbuses ei leia ta wastust, ega suuda tungida noisse saladusisse. Imelisina on kujunenud möödunud päewad, mis üksteise järele otsekui ära sulawad. Need kui nägemused, kehatud, tabamatud . . .

Ta hakkas mõttes jälgima omi endisi päewi, milliseist on paljud järel weel elawina kujutelmilina. Mäletas selgesti, nagu eilset, kuis, isa keelust hoolimata, saatis korda suurima südamerahuga suuremaid koerustükke; kuis ronis mööda aedu, mööda õlgkuhje, mööda katuseid; kuis märjana paterdas pardina kewadwetes. Mäletas seda, kuis karjapoisina jälgis saladuslikeks tawaseiks ratsanikeks pidawaid lahtirulluwaid, kõrgeid pilwi, mis wahel olid mustad ja kohutawad, wahel aga õrnwalged, roosad ning kullased. — Saatis tundmatuisse kaugusisese unistused . . .

Nii istus ja mõtiskeli, ning jooksid läbi möödunud sündmused ta silme eest kui kinoekraanil.

Kui selgelt olid tal weel meeles alles hiljuti möödunud päewade sündmused. Kui lõbusalt oli ta weetnud aega lõbusate sõprade keskel, kuis olid teda joowastanud teater ja pidud — armastas kirglikult tantsida. Ja kui armsalt olid waadanud neiu silmad, mis sütitasid kuuma südame werd. — Aga kodu, waikseil tundidel — hing waba murekõitest — igatses ometi millegi järele. Teadmata mida, aga ta igatses. Tundis oma hinges kõrgemale tõuswaid mõtteid, mis heljusid kuhugile kaugemale, ulatumatusse piirsesse. Nii nagu too kord ühes pilwiga — nüüd aga mööda uusi saladuslikke, aima-mata teid.

Jah — salapärane on elu, mõtles ta uuesti ja ikka uuesti. Salapärane on minewik — salapärane aga tulewik.

Tulewik, see on nii kauge, nii ääretu . . . Ja sinna pidi minema noor inimene, projekteerima teadmatusse sihid, asetama waated.

Ta seisis kui teelahkmel, kust hargnewad lõpmatult sihid, waated, elukutsed; sügawad ja madalad. Millise pidi ta küll walima? . . .

Tal tuli meelde tähtsaid aegloolisi isikuid, kes olid wõitnud suuremusi maailmas. Tulid meelde isikud, täis söowat tuld, kes olid saawutanud sirawamaid kohti kunsti ja teaduse tähistawal. Tal olid silme ees ülewamad eesmärgid, millede taotlemine nõudis suurimat jõupingutust, suurimat wõitlust. Kuid ühtlasi tõusid esile ka eesmärgita ning wõitlusita elu naudingud, igasugused mugawused.

Ja nii istus noor inimene meeletuna kesk pimedust kahewahel, teadmata, mida teha . . .

— Tinatas taewas, lillatas, süwenes. Oli külm õudne inimesel.

Tugewamaks oli muutunud kewadmaru, pimedaks ümbrus. Inimene aga ei märganud tormi looduses. Ta ei kuulnud, kuis ulgus tuul, ei näinud, kuis murdusid raginal hiiglapuud pahemal ja paremal pool.

Teadis waid ühest tormist, mis möllamas tema siseilmas. Oi, kuis wilistas tuul siin. Õudsed helid tulid kuuldawale kohal põhjatult haigutawate, mustade kuristikude. Palju tugewamad puud murdusid tema hinge pimedas metsas. Ennekuulmata kohisesid hinge sügawad weed . . .

Oli kohutaw wõitlus . . .

Wõitlesid kaks olewust — inimesele nägematud. Üks walge kui walgeim lumi, teine aga must kui must haud weel mustemas öös.

Wõitlus pidi otsustatama täna; maksku see ka hinge kõik senised wäärtused. — Täna, ehk mitte kunagi hiljem.

Kaua wältas wõitlus . . .

Äkitselt — mis oli see? . . . Üle kauge pimeduse tõusis walguse koit. Waikis torm. Põgenesid sünged pimeduswarjud. Mis oli see? . . . See oli wõit — walgus wõitis pimeduse. Olid küll häwinenud hinge senised wäärtused — aga wõit oli.

Peagi üle hinge sügawikkude tõusis heledaim päike, ilusaim walgus. Uus elu tuli inimesse. Lõi puhkema enne-nägematu, olematu kewad. Wärskendawalt walgus elumahl igawesest allikast inimese ütti. Lõpmata armastus hoowas Kolgata ristilt, waludemehe südamest inimese südamesse.

Foto Jungermann. . .
Haapsalu Vennaste koguduse palvela, kus töötab
Haapsalu C. E. Ühingu.

Pühalik waikus asus hinge. Kõik oli kooskõlas, ei mingisugust dissonantsi enam, ei mingit ebailusat.

Ja kui sammus kodu poole inimene, oli waikunud torm looduses. Oli möödas öö, kadunud paksumad pilved. Kuldane päike äratas uut elu. Sammetisel aasal awasid oma südamed aroomilised lilled. Wariatsioonirikkas metsas laulsid kewadhümni sadandeil wiisel tuhanded linnud. Ülal kewades awaruses kooti sinist siidi. Ning kohiseses woolas alt maast kõrgesse puutüwwe magus mahl.

George Williams.

Kristlikkude Noormeeste Ühingute asutaja. V. Jõrni järele. J. S.

3

„Oo noor hing, kes sa seisad palavast Kristuse armastusest aetuna aulise kuninga teenistuses, mis Jumal sinu läbi kõik teha ei või!“ —

Pärast seda kui Williams oma 19. eluaastas õppimise oli lõpetanud, elas ta kuus kuud oma vennaga Fredi majas. Selle naine kuulus unitaarlaste hulka. Mainitud unitaarlased olid iseõiged inimesed, kes lõbutseid enda väljamõeldud usundlikkude waadetega, nagu nüüdisaegsed modernusuteadlased. Noore mehevenna sõna ja elu avaldasid naise peale suurt mõju. Tõde wajus ta hinge, ta sai tunda oma südame viletsat seisukorda ja patuvõlga. Varsti võis ta põlatud Jumala Poja omaks Önnistegijaks tunnistada ja vastu võtta.

Vabal ajal, mida noorel George'il siin oli, töötas ta hoolega kaastöölisena ümbruses olevais pühapäewakoolides.

Siis tuli Williams Londonisse. Kui vend Fred teda esiteli Hitchcock & Rogersi suure käsitööstusäri juhile, arvas see: „Ta on liiga väike, minul pole tema jaoks kohta.“ — „Aga väike on väga hea!“ arvas vapper venna eestkostja Fred. George Williams sai koha ja astus tähtsas äris müüjana tegevusse. Hiljem sai ta ärijuhile väimeheks.

Siiski ei nõudnud taga noor anderikas ja meeldiv kaupmees suuri asju. Ta nõudis taga esmalt jumalariiki ja tema õigust ja muu anti talle pealegi.

Ta kindel ja mõjuv põhjus Londonisse elama asudes ei olnud väline edu, vaid veendumus, et seal leiab suurema tööpõllu, kus Issandale Jeesusele võib töötada. Seda tõendab ka järgmine asjaolu: tal oli nõu ära osta oma meistri äri Bridgevateris, aga loobus mõttest põhjusel, et tahtis jääda Londonisse.

Kui ta sisse astus Hitchcock & Rogersi äri, näis abiliste elu paljudes suhtes halvana. Tolleaegse pruugi järele elasid kõik samas majas. Väikeses ruumis seisis kaks kuni kolm voodit, igaüks neist kahele abilisele määratud. Vaimlisest elust polnud palju märgata, küll aga lorkas patt noore inimeste seas.

„Ükski seltskonnakiht ei olnud nii sügavale vajunud ja rohkem rikutud, kui äriabilised Londonis,“ kirjutab keegi waimulik.

Tänapäew on lugu teine. Kui täna keegi noor-

Sammus kodu poole inimene, silmis enneolematu sära, wõidurõõm. Mõistusele olid awanud uued awarused. Nüüd alles aimas ta enda waiklust ja kosmose lõpmatust, maailmade looja suurust.

Hinges aga tasa liikus midagi . . . Walmistati puhtamat kulda. Kooti kangast walgeist ning punaseist lõngust. Ja üle hinge sügawuste waikunud wete puhus waikne tuul . . . kust ta tuleb, kuhu ta läheb . . . ei tea . . .

1925.

mees tahab kuradit teenida, peab ta meelega paljudest hea poole juhtivaist võimalustest mööduma, aga möödunud aastasaja esimesel poolel pidi ta sarnast võimalust tõsiselt otsima. Seda pidi ka noor George tegema. Tema seltsilised mängisid ajaga, mida nad ei olnud müünud peremehele — ja hukkusid. Sünges ja toores kõrtsielus veetsid noormehed enda puhketunnid.

Seal elas nüüd George Williams. Mis on suurlinn temale? Mis on tema suurlinnale? Ta ütles hiljem oma noorusmätetustest jutustades, et esimesed kaksikümmend neli tundi, mis noormees pealinnas mööda saadab, harilikult ta igaviku ära määravad. Seepärast andis ta kohe alguses hea tunnistuse oma Meistril Jeesusest, nagu ustav tööline. Jutustatakse, et sisse astudes Hitchcocki & Rogersi äri, seal peaaegu võimatu oli kristlane olla. Kolm aastat hiljem oli aga seal võimatu keegi muu olla.

„Sõber“, ütles keegi sõber Wesleyle, „sa soovid Jumalat teenida ja taewasse minna; mõtle selle peale, et sa ei wõi Teda üksinda teenida! Sa pead omale seltsilised, leidma ehk nad võitma. Piibel ei tunne usundit, mida wajab ainult üksik!“ See kõikide Jeesuse jüngrite kohta maksev nõue kihutas ka meie George Williamsit erilisel viisil teiste juures töötama.

Äris oli ligi 140 noormeest, ja ta küsimus oli: „Mis võin ma teha nende heaks?“ Nähtavasti ei mõelnud ta sugugi selle peale, et jumalakartmata ametvendade ülivõim talt usu võib röövida, sama vähe kui teda oleks võinud võita kiusatus, seda varjata, et Jeesuse oma on. Ta ei oodanud mingit pealetungimist, waid läks wälja teisi jumalariigile võitma.

Noorus, ehitu sama meelega! Argusvaim (2. Tim. 1:7) ei ole Jumalast antud: ta on Jumala vastaselt saatanalt. Jumal on meile annud väe, armastuse ja mõistliku meelega waimu.

Williams elas viie ehk kuue seltsilisega ühes magamistoas. Ta jutustas hiljem oma toaseltsilist, nende ülespidamine olnud seesugune, mida waevalt wõib ette kujutada. Kõrwaltoas elas keegi usklik. Williams ja wiimane said luba oma toas palvetundi pidada ja nad suutsid oma ametvennad niikaugele viia, et need ei seganud neid nende koosolekute ajal. (Järgneb.)

Hispaania wennad.

D. Alcoi'i järele D. W.

Need sõnad süütasid; kaks miili Sevilla last emal oli hieronüümusklooster San Isidro del Ramo — ehk leiab ta seal rahu.

Don Manuel pooldas ta sammu; Gonjalwo jäi endiselt waenulikuks. Ta ei sallinud onupoega, wihtlas preestrid; ei aimanud ta ju wiivitamispõhjust, kepparast nägi ta kes waid nõrga üeloomu kõituvust, mis kardab kindlat wäljaastumist.

Karlos armastas Gonjalwot, tundis temaga kaasa; haawewad sõnad tunnistasid Karlosile onupoja rahutut südant, millesse ta oleks heameelel kojutawat paljamat walanud. Nii pani ta araminekul fray Konstantino „Kristliku õpetuste kogu“ Gonjalwo lemmikkirjaniku „Lopez de Vega“ köidete wahel, — saaksid need talle õnnistuseks. —

San Isidro mungad tundsid Karloft. Nad teadsid, ta kuulub Lofaada kogudusse ja on tõine jumalaõitsija; nad waatasid usaldades ta selgesse silma ja — lõprus oli kinnitatud. Inestuljega märkas Don Karlos, et kloostri oli protestantlik kogudus, kes täitis waid hädajunnil weel wäliseid kirikutõmbeid. Noor, lahke fray Fernando, selle sõbrana ta tundis end pea, andis talle seletusi.

„Enne ei erinunud San Isidro teistest,“ rääkis ta, „oli sama mõttetu kombeteenistus, pikkade palwete lugemine, wäline hiilgus, — kiriklik nagu ja ilulitud mõtte. Seal tuli doktor Blanco wendade juurde, õpetas neid armastuses ja küllwas esimeisi tõeseemneid . . .“

Don Karlos imestas. „Kellest ja räägid? Doktor Blanco, teda tuntakse Sevilas, ma mõtlen doktor Garzias Uria's ripub täiesti wana usu küljes. Ta kuulub piha walitjusse, on inkwiisitorite usaldusmees, wõib-olla isegi ketterite tohtunilt, kes seda teab?“

„Ja ometi on nii! Tema oli see, kes tõi tõe, tutwustas wendi õige õndisega, seletas piiblit, tühistas pühadekummardamite, waqad teod ja paastumised ja käskis waid teada teenida, kes kannatas meie eest ohwriurina ristil.“

„Inkwisitorid ja selline õpetus!“ Don Karlos ei suutnud seda mõista.

„Wõite arwata, sennor,“ jätkas fray Fernando, „kui ehmunud olid meie wennad nähes, et nende õpetaja äkki muutis oma usu. Saabus paastuaeg — ta jutlused sisaldasid waid paastumist, lihasurmanist. Ta ehitas jälle, mis ta seni purustanud; see oli wali lõõk. Mõned wennad jäid armatšaanud tõele truust, teised tahsid kaht õpetust ühendada, paljude selget waimu näridid kahtluse. Wimatš pani Jumal neile südamesse küsida doktor Egidiuselt nõu, see kinnitas nende usu ja wiis nad weel kaugemale tõesse. Siis tuli jälle rahu meie müüridesse.“

„Waeue doktor Egidius,“ sõjistas Karlos, „mäletan, et teda sunniti salgama, ja ta langes tõest.“

„Ah, sennor, kui oleksite teda näinud pärast ta wangipõlwe! Murtud mees, lumivalge peaga. Ta südames elas aga tõde edasi, ja ta tänas Jumalat, kui nägi,

et usklikkude hull oli Sevilas, Valladolidis ja ka just siin meie kloostri kaswanud. Parim, mis saime tlast, oli jumalajõna meie keeli — walgusalikas.“

Kiirelt tõstis Don Karlos filmad. „Ma tunnen seda raamatut ja arwan, kes tõi ta teile,“ ta tõmbas oma uue testamendi, oma suurima maije waranduse, wälja: „Juliaano el Chico rikastas ta mind, tänu taewale! Tead ja enam Juliaano Hernandez'ist, kallis wend?“

„Ta on waene, õppimata mees Villaverdas Rampos'ist. Kirjaladujana teenis ta Saflamaal Juan Perez'i junres, kes tõlkis ja trükkis meie uue testamendi. Wabatahtlikult andus ta feelatud raamatu lewitamisele, hädaohklikule tööle, sest nii kui te teate, walwab piha walitjus kõiki sadamaid ja mäeteid. Tänu tunni järele sammutab ta ahwardawas ohus kardetawail teil, truulit ja julgelt, wahwa sõdija Zumalale.“ —

Jah, tõesti, wahwa wõitleja, mees, selle elu on töö, terawameelne mõtleja, selle sõnad on tuli ja mõõk, kuid ka troost ja paljam! Tänuks anturuses ja inestuses mälestas Karlos oma heategijat, kelle ta poleks ehk iialgi leidnud teed igaweisele kodumaale.

V.

Sageli nimetati kloostri Don Rodrigo de Valeri, selle kahetsustunb rippus Sevilla peakirikus. Tema, wägewaim, julgeim ututunnistaja, oli ford rõõmus elumees; seal wõiditi Jumal ta õnnistatud tunnil ja tõi ta õigele uule.

Seda Jumalat tunnistas ta nüüd kartmata, uhkelt, julgelt, wales isegi preestriteile, et nad laotawad waled õpetusi. Sellist pahandusest ei wõinud piha walitjus waikides mööduda.

Mees oli kõrgemast jeltškonnast, osaw kõneleja, julge — tõsine hädaohklikatoliku kirikule; teda lasta salaja kaduda wõi tule-riidal põletada ei julgenud inkwiisitorid. Nii otjastati teist armuteed tarwitada: mees kuulutati waimuhaigeks, ta õpetused nõdrameelsuse tulemusteks. Kirik omandas ta warandused, ta ise jäi aga wabaks, pidi end parandama, pidi waikima.

Asjata; ta süda põles kohtlases wenna armastuses, ta teistele pidi paistma jumalik troost, mis õnnestas teda! Ta seisus walwel nagu truu sõdur; kes usub walgust, ei wõi pimedusest rääkida, waljemini endisest kõlas ta hää. Ja jälle tõstis piha walitjus häwitawa ruuja: see määratseja, hädaohklik, kaajakiskuw hää pidi waikima! Ta mõisteti eluajaks wangi — elawalt surma.

Ent ka see hirmuõhus weel tõi hoobi kirikule. Täwalises ketterite kahetsustuues wiidi ta ühes teiste patukahetsajega San Salvador'i kirikusse. Seal pidi nad istuma ja kuulama, mis rääkis preester nende süüdistamiseks.

Kõik waikisid, sest nad olid huffamõistetud. Nimult tema mitte. Julgelt tõusis ta, lükkas ebaõiged süüdistused ümber, kuulutas rahwale Jumala suurust ja õiget ar-

maust, näitas Päästjat ristil ja hoiatas Rooma kiriku waledõpetustesse uskumast. — See oli piha walitjuse meelet hirmus kurtetu, ometi ei julgenud nad teda põletada. San Lukari kloostri pidi ta üksildase wangina elu lõpuni oma pattu kahetama.

Kuid ei olnud asjata ta julge tunnistus. Sõna, mis ta rääkis nii kindlalt, tuli, mis ei kust, waldas südamed ja wiis nad tõesse; õnnistatud oli ta alandus — see oli ilendus, millist ei suuda üksti maine wõim anda! —

Itka jälle wiibisid Don Karloft mõtteid selle loo juures.

Ta oli ju enne Rodrigo de Valeri nime kuulnud ühenduses oma isa nimega — kus, millal — ta ei mäletanud. Oid nad sõbrad olnud wäljas hiilgawas maailmas wõi — tõewalgujes? Kes pandi wennale teine nimi Rodrigo selle julge ututunnistaja auks? — Kes leidsid nad ühes el dorado? — Ei ühtki walgust ses mõistatuslikus pimeduses! Ka Lofaada oli Valeri nimetanud, — miks ei olnud Karloftil julgust felt truult sõbralt walgust paluda? —

Tolleaegne Hispaania austas waga wälispidist au ja kuulsat nime; ükski wari ega põlgus ei tohtinud sellele langeada. Ja Don Karlos oli ketter; kuidas suudab ta ta uhke wend Juan seda häbi kanda? Kes tohib ta loori tõsta, saladuse awalbada? Kuidas haawaks see armastatud wenda? Ta ei wõidaks seda iial — iial! — Nii waikis ta, surus janutawa igatjuse wägiwaldselt alla; kuid südames põles de Seejo sõna: „Meie peame nende seas olema, kes käiwad Talle järel, kuhu ta iial läheb!“

Kuhu ta iial läheb! Läbi suitu, were ja tule! Ta pehme, walusidarterew loomus waibles sellele wastu, ja piinade ettekujutused mõjusid ta peale piitsa hoopiden. Jõhnd, jõhnd, kui imefine magus peab küll trunduspalk olema, mille päriwad need, kes wõitlewad tõe eest, need, kes ei wähi! — —

Neis wõitlustes külastas Juan wenda. Wärske, selge, päikesküllane lewadpäewana tuli ta kartuse ja wõitluse pimedusse. Rajunahelina kajadid ta rõõmus hää ja lõbus naer läbi waiksete ruumide. Ta kõneles lahinguisi ja wõidust, oma ülemast, selfimehilt, ei midagi enesest. See oli ta julge, lahke, ennatumustaw wiis; ta tundis rõõmu elust, muretjes wenna pärast, oli uhke selle teadmiste ja tartuse peale, — kahedust ja eneseilendamist polnud ta iial tunnud.

Kõrge kaswuga, julge ja uhke, päikese põletatud ja tugew, wastand õrnemale wennale, nii seisus ta seal, seotud käega, kuid järawal naol.

„Sa oled haawatud, Juan,“ hüüdis Karlos ehmunult.

Juan naeris. „Kuul läbisistas käe, see ei wääri tähelepanu! Teisi tabas St. Quentinis raskem jaatus. See haaw tõigi mu koju; olen tõusnud, olen kuuljaks saanud; mu wang tajas mulle aujasti ja finiks mulle weel selle kalli sõrmuse. Ent milleski nii palju sõnu. Sa tead, mis tõmbas mind Sevilasse. Sind ei leidnud ma küll seal, kuid Beatrice'iga on asi korras. Ka selle õnne eest wõlgnen tänu oma haawatud käele.“

Jah, milleks palju sõnu? Rõõm ja õnn peegeldusid ju näos! (Särgneb.)

Narwa wäerinnalt.

„Narwa wäerinnal“ on käinud jaanuari- ja weeb-ruurikuude kestel ägedad mõtlused saatana kantside wastu. Lahingute raioon ei ole piirdunud üksnes Narwa linnaga ja Kreenholmiga, waid tule piirkonda on kuulunud ka Narwa-Jõesuu ja Karlowa küla Wene piiri ligidal.

Enre pealetungi oli ettevalmistusnädal palwes, kus Jumalalt paluti wäge ülalt mõtluseks. Issand kuulis oma laste palwed. Kui nende ridade kirjutaja Narwa jõudis, algas Kreenholmi alam-meistrite ametiühisuse saalis ewangelisatsoonikoosolekud. Rahwast kogus õhtu õhtu järele kokku — ruum oli täis kiilutud nagu tikutoos. Peagi nägime esimesi haawatuid, kes Kolgata risti all ottsid parandust oma purustatud südamele ja patuhaawadele. Au Jumalale, et weel wereallikas on lahti ja iga patusemgi mõib end seal pesta oma roojusest! Laulukoor ja keelpillikoor aitasid iga õhtul truult kaasa. Laulalle kiituseks on wägi, mis mõidab südamed.

Oli Jumal ukse awanud, ei mõinud tööd pooleli jätta. Jätkati järgmiselgi nädalal seal koosolekuid. Et ruum wiimati kitsaks muutus, pakuti meile Aleksandri kirik, mis on suurimaid Eestis. Mitmed koosolekud peeti seal, paar ka Peetri kirikus.

Samal teisel nädalal korraldati koosolek meestele. Meie üllatuseks oli koosoleku saal sama täis nagu iga õhtul, kuid ainult mehi. Laulis meeskoor wahwaid laule ja kõneldi meestekohaselt. Et mehed weel teine kordki sarnaseid koosolekuid soowisid, peeti neid Kreenholmis 3 korda ja pärastpoole neljas kord wend Koljo tules, linnas „Harmonie“ saalis.

Siiski oli kohaste ruumide puudus tunduw. Wiimati saimegi südalinnas end. kodanikkude klubi „Harmonie“ saali tarwitada, milles sagedasti oleme mõinud koguda — kuigi seegi on kitsaks jäänud.

Wahepeal oleme 3 päewa wend Sildosega Jõesuus. Juba esimesel õhtul on palwemaja rahwast täis kiilutud. Teine õhtu katsume weel selles ruumis läbi ajada, kuid kolmandaks õhtuks oleme sunnitud awarama „Kalsu“ saali wõtma. Nais seegi kitsaks jääwat. Koosolekuil aitas kaasa pühapäewakoolist wõrsunud laste laulu- ja keelpillikoor õde Markuse juhatusel ilusate lauludega. Paljud noored otustasid end Issandale, kuigi see koolielus raskust kaasa tõi.

Pärast saime kuulda, et wiimane koosolek paljusid tõsiselt mõtlema oli pannud ja rahutuks teinud — unegi rõõminud. Pole imeks panna, et warsti pärast seda „unesegajat ja rahurikujat“ kaitsopolitiseiga taga aeti.

Koosolek Karlowa külas, kuhu olime sõitnud wend Korjusega ja paari õega, muutus saatuslikuks mõnelegi. Silja õhtul weel põlmitati ja otsti pisarfilmil armu lihtsa talukambri põrandal. Au Temale,

kes rõhutatud südameid lohutab ja rõõmustab, andestades pattu ja ülekohtu!

Wiimati saabub abiks Tartust wend Koljo liheks nädalaks. Uue jõuga algab pealetung. Esimesel õhtul koosolek Eesti seltsi „Imarise“ saalis, mis on awaraim Narwas, kus ka Kuljus oma kristuswastaseid koosolekuid on pidanud. Järgmine meestele, „Harmonie“ saalis, mis oli tähtsamaid sellekordses koosolekute seerias. Jumal õnnistas meid wäga oma ligioluga. Weel koosolekuid kirikus ja mujal. Rõned teemidele. Pea termes linnas on liikumist ja juttu neist koosolekuist. Peaasi — Issand päästab hingi ja kogub oma werepalka.

Oli wend Koljo nädala alul ära sõitnud, saabub Tallinnast laupäewal wend Kokamägi ka liheks nädalaks. Nii waid jätkuwad lahingud. Ei mõi aega anda saatanal kindlustamiseks. Seltsis läheme Jõesuhu, kus juba jälle oodatakse. Pühapäewa õhtul on koosolek nägufas kirikus mis ehk ilusaim stiililiselt kogu Eestis. Järgmised koosolekud palwelas. Esimeseks kohe meestele. Ja imet! palwemaja kogub mehi täis. Kohaline õpetaja lausub: „Et tea, kas neid üldse Jõesuus nii palju on!“ Mitmed, kes muidu ehk kunagi palwelasse pole läinud, olid seal. Issand õnnistas. Nii jätkus töö. Warsti sõidab wend Kokamägi Narwa — jään weel kaheks päewaks paigale. Ehk mis sestki paarist päewast Jõesuu sõpradele aitas — telliwad kogu talweks ja suwekski jääda! Kuigi hädatarwilik oleks jääda, peab siiski lahkuma — koosolek on Karlowasse korraldatud ja ka Narwas ootawad.

Wiimased suuremad koosolekud korraldatakse wend Kokamäega Aleksandri kirikus ja „Harmonies“ ja siis sõidab mainttu jälle Tallinna.

Jumal on mõinud õnnistada oma tööd. Pea igal järelkoosolekul on kümneid murtud hingi otstunud rahu Issanda palgel. Wõiks Jumal neid edasi kaswatada ja kanda. Palugem, et Issand neid kiusatusis warjaks ja mõidule wiiks! Eestpalweis on suur jõud, seda oleme ka sel ajal siin kogeda saanud. Jumala töö ei ole mõne üksiku wenna mõi õe töö, waid kogu jumalarahwa töö — ja see on palwetöö. Issand ise tasub kord igale eestpalujale ta waewa ja pisarate küllwi. Laul 126:5.

Wõin rõõmuga tunnistust anda siin juures ka Narwa C. E.-laste suurest hoolest töös. Wäsimatult on laulu- ja keelpillikoorid kaasa aidanud koosolekuil. Ustawalt ja palwes on ka wend Sildos oma ühinguga aastate kestel koha peal põldu künnud ja walmistanud, mille tagajärjeks wõiksime ka nimetada praegust ärkamist. Rõigis aga saagu au tapetud Tallele!

P. Sink.

Kristlik müstika / K. L. Marley.

4

Sügav müstiline on ka ap. Johannes. Salapärasena ja mõtmata sügavatena kõlavad tema evangeeliumi esimesed sõnad: „Alguses oli Sõna ja see oli Jumala juures ja Sõna oli Jumal. Kõik asjad on tema läbi tehtud (see on üks tähtsam müstikute algtõdedest) ja ilma temata ei ole ühtegi tehtud.“

Siin puutume meie olemise alglattega kokku ja tema ainsa aega ja ruumi ulatava ilmutusega „Sõnaga“ — Kristusega. Siin ei ole veel aega ega ruumi, ei liikumist ega ainet, kõik absoluutne vaim — Jumal. Temast nüüd hoo- vab välja ilmade täius, Jumala mõtete kehas- tus Kristuse läbi, Kristusele. „Kõik asjad on tema läbi tehtud.“ Siin avab end müstiku hin- gele ääretu meri, kuhu vaibub ja hääbub.

„Ja sõna sai lihaks, ja võttis kui ühes ma- jas meie seas elada, ja meie nägime tema au.“ Siin on sügavaid müstilisi isiklikke elamusi kuj- jutatud. „Ja tema täiusest oleme meie kõik võtnud küll armu armu pärast.“ Kõik on kui- dagi viisi Kristusest, kui Jumala olemise ilmu- tusest ajas osa saanud, tema täiusest võtnud. Ei olnud see müstiku Johannese juures viljata targutamine ja kasuta mõtlemine, vaid õnnis Jumala elamus, mis hinge ja elu vallutas ja piirita õndsusega täitis. Mõtmata täiusest võt- tis süda armu, armu peale ja sai kokkupuutu- misi igavesega. Ja üksi see Johannese süda suutis Kristusega tegelikult sammuda ristini.

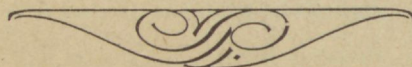
Selle õndsas ühtesulamisest Kristusega ja selle õndsas elu viljast kõnelevad eriti just Jo- hannese epistlid. „Et teie rõõm täis saaks“, võiksime nende raamatute teemiks panna. See täieline rõõm aga saavutatakse südamlikus osa- duses Kristusega. Kes on täielisse eluühen- dusse astunud Jeesusega, omandab salapärase tunnistuse oma hinge, 1. Joh. 5 : 10—13. Välisest usutoimingust on saanud sisemine õnnis elu Ju- malaga. See on aga just piibli müstika ainus eesmärk. Johannes esitab seda puhtalt.

Veel laiaulatuslikuma müstilise ilmutusena esineb meile Paulus. „Kes on nägemata Ju- mala täis kaju, kes enne kõike looma on sün- dinud. Tema läbi on kõik, mis taevaste sees ja mis maa peal on, mis nähtav ja nägemata on: olgu aujärjed, olgu vürstiriigid, olgu valitsused, kõik on tema läbi ja temale loodud. Ja tema

on enne kõike ja kõik loomad seisavad tema sees ühes,“ Kol. 1:16, 17. See on sügav müstiline seisukoht. Veel puhtam väljendab Paulus oma müstilist seisukohta isiklikus elus Ap. t. 17:28: „Tema sees elame, liigume ja oleme meie.“ Ja selle õndsas elu saladustesse juhib meid Jumala vaim meie vaimuga: „Sest vaim uurib kõik asjad läbi, ka Jumala sügavu- sed.“ Siin on meie ees müstiline tee Jumala olemise sügavustesse, vaimu tiivul lapsemeels. Sel vaimuteel, Jumala ja taeva olemistesse, elab ta ekstaasi läbi kui iga teinegi usuline müs- tik: „Teda kisti kolmandasse taevasse, pa- radiisi ja ta kuulis sõnu, mis ei või üles rää- kida, mis inimesele ei sünni rääkida... Ja, et ma üliväga suurte ilmutamiste pärast ei pea suurustelema, on mulle liha sisse vai antud, saatana ingel, et ta mind rusikatega peab lööma,“ 2. Kor. 12. Nii siis müstilised ekstaasid ja nägemused. Ja rohkem kui ühelegi teisele ilmutati Paulusele jumalariigi saladused: Kristus meie sees; Kristus ja kogudus; Kris- tuse jälletulemine pilvedel ja paganad ka õn- nistuse pärijad. Jumala vaim viis teda Jumala nägemustesse ja müstilistele elamustele. Selle usumüstika läbi on ta Jumala elamuse kõrge- matele kõrgustele tõusnud, aga ka sügavamad pimeduse võimude sügavused läbistanud. Neil sügavatel sisemistel vaatlustel ja õndsatel vai- bumistundidel jõudis Paulus usuelu hõiskavatele kõrgustele, kus enam midagi teda Jumala ar- mastuse osadusest lahutada ei võinud, Room. 8:35—39. Pauluse juures leiame meie piibli- likuma ja tegelisema müstika, mis meie toimi- mis- ja organiseerimisrikkal ajal liig unustusse on jäänud. Meie kannatame sarnase piibiliku müstika puudumise all. Nii leiame siis suure Issanda jüngris juures kõik müstikute karakter- likud tunnused: Jumalast Jumalasse mõõnav olemine; mediteeriv süvenemine ja tegeline ühte- sulamine Issandaga, nii et Kristus ta eluks saab ja temas asub; ekstaasid ja nägemused, väljen- damata õndsus taevastes asjades ja ka põrgu- vägede valus tundmaõppimine.

Suurele apostlite ajale järgnesid mehed, kes pea samas vaimus ja meeles elasid ja töötasid, ehk küll ka langus imestavalt kiirelt algas.

Järgneb.

Piibel Eestis aastal 1926.

H. Kofamägi, Briti ja Wäljamaa Piibliseltji esindaja Eestis.

„Nüüd on õige armas aeg,“ 2 Kor. 6: 2. Need sõnad on tõsi olnud piiblitõõs Eestis a. 1926. Zumala arm on hingunud meie maal ja piibli laialilaotamisel möödunud aastal. Wõib-olla on möödunud aastal meie maal rohkem jumalajõna j. o. piibleid, uusi testamente ja ühkitud õi lewitatud, kui kunagi enne. Tallinna pealadu kaudu on müüdnud 19.006 eksemplari, summa, mille eest jüdamest peame Zumalat tänama, et see on wõinud sündida praegusel rahawaesel ajal! Kõik see suur hull raamatuid on suure ohwimeelega meie suure üleilmliku „Briti ja Wäljamaa Piibliseltji“ poolt pakutud, mille eest olgu Zumalale au ja kiitus.

Iseäralises mõttes peame nägema Zumala suurt armu meie rahwa suhtes ka see, kui wõrdleme endid suure Wenemaaga. Mis on piifte Eesti oma natufe üle miljonit olewa elanikuga Wenemaa kõrwal, kus inimesi 135 milj. ümber. Meie maal on ukked pärani lahti olnud, kuna Wenemaa nagu raudpoontidega on kinni seisnud. Piibliseltis kutsub fagedasti rahwast üles palwele Wenemaa pärast, et ta ukked piibli laialilaotamisele awanehtid, aga weel seisawad nad kinni! Ja mis tulewikku puutub, siis näib kõik lootujeta olewat, sest maailma poliitiline seisuford ei lafe see mõttes midagi head oobata. Siiski Zumal wõib kõik!

Nende ridade eesmärk oleks mõned iseloomustawad jooned piibli suhtes meie kodumaal ette tuua. Nad tahawad olla nagu wahimehe kiitriga waatamine kaugusse, filmas pidades meie oma kallist kodumaad.

Enn nägema nelja iseäralist kohta, milles piibel meie maal möödunud aastal on Zumala armu läbi „tunnistuseks“ olnud. Ja need olehtid järgmised:

I. Igal rahwal on oma iseäraline armufatjumisaeg, iseäraline tund, kus ta peab otustama selle ülitähtsa küsimuse: „Mis teeme meie piibliga?“ Näib, nagu oleks möödunud aasta sees suhtes meie Walitsusel otustaw olnud. Kui haridusminister Riigikogu koosolekul oma tähtsa kõne piibli kohta pidas, ja muu seas jeda rõhutas, et suur Inglise rahwas omas suures enamuses jeda raamatut alati kaajas kannab, et sealt lugeda tarwilisel filmapilgul, siis pidi järelikult iga walitjule ja riigikoguliige eneselt küsima: „— — — Ja mina, meie Walitsus ja rahwas — — — mis teeme meie selle raamatuga?“

II. Möödunud aastal sai piibel ka meie kooli ja haridustöö ette otustawalt kantud. See haridusministri korraldus, et iga koolilõpilane omaks uut Testamenti ja iga kool, wähe-malt 10—15 piiblit kooli peale, see seab meie õpetajaskonnale järelikult küsimuse: „Mis teeme meie siis selle raamatuga, kuidas käime temaga ümber?“ — — —

III. Ka meie kogu rahwas on pandud selle küsimuse ette möödunud aastal iseäralisel wiisil. Nähes piiblitevitajaid igal-pool rändamas, on inimesed fagedasti imestanult küsinud: „Mis see tähendab — — — nii palju pakutakse nüüd pühakirja?“ Tahtmatagi on kaugemate kottade inimesed sunnitud olnud küsima: „Mis imeline raamat see siis dieti on, et jeda nii kangesti pakutakse, pean jeda dieti järele waatama?“ Ja kuigi ta wõib-olla piiblimüüjalt jeda raamatut ei ostnud, siis läks ta ilhel waiksel tunnil oma kodus leiduwa wana tolmunud piibli juurde ja uuris imestusega, et mis raamat ta siis õige on.

IV. Neljandas kohas näen meie ühklike selle küsimuse ees seiswat: „Mis teeme meie selle raamatuga?“ See tundub eht imeliisena näha ühklike, inimesi, kes piiblit ei wõi päewagi elada, selle küsimusega tegemist tegewat. Mji on siiski nii! — — — Kui meie piibel ehti a. 1739 ilmus, siis oli ta suur ja paks, raamat, mida wõimatu oli kaajas kanda. Ja nüüd, möödunud aasta lõpul, wõisid näha kõik, kes tunnewad rõõmu elusõna alatifest kaajasandmisest, oma kawa igatsetud soowi täitumist: — ilmus eestikeelne wäike taskupiibel! Kas on siis see küsimus ühe tõjuihkliku juust illearune: „Mis teen mina nüüd selle kall-i raamatuga?“ Enne oli eht tükikas suurt raamatut ligi wõtta, kuna nüüd sünnib see kergesti. Siin on tõeks läinud see sõna: „— — — Sina oled head wiina siit laadid hoidnud.“ Seistes oma aulise Issanda ilmumise eeldhtal, wõime selles Zumala iseäralist armu meie kohta ära märkida.

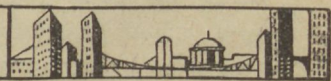
On sul, kallis lugeja, oma piibel? Neg on käes, et selle muretied. Meie seisame wäga tõfiste aegade läwel: Issanda Jeejuse Kristuse tulemise eel! Olla neist asjust teadmata, on suurim õnnetus, mis iganes inimesele siin päefefe all wõib sündida. Sügaw piiblitundmine aitab sind walimis olla selleks päewaks, siis ära wiida aega!

Wanemad! rahuldage oma laste hinge igatjust ja andke neile — piibel! Lapjed, õfke efimefeks lugemiseks endile — piibel! Tehke nii nagu see ema, kes meie piiblimüüjalt kustil kodumaa laadal nuttes oma tütrele piibli ostis, selle kindla tead-misega, et see raamat tema last maailma tullefste ja tormidefste kahjuta läbi kannab. Et wõib leiduda emajid, kes ka wastupidi talitawad, on raske mõelda: aga nii sündis kustil teifsel laadal, kus tütar tahtis piibli omandada, kuid ema ei lastnud ja laps pidi nuttes ära minema!

Lõpuks soowin kõigile, kellel piiblit weel ei ole, et nemadki wõiksid delda, nagu keegi Lõuna-Eesti naisterahwas, kes piiblit nägi ja selle enesele ostis: „Nüüd olen ma saanud selle, mis mul ei olnud, aga mille järele mul nii suur igatjus oli!“

Wälismaa teateid

Hiina. Esimene Hiina Noorsooühing asutati 1885. aastal nii, et Hiina Noorsooühingud pühitsesid pooleteise aasta eest 40-aastast juubelit. Sel ajal oli Hiinas 1200 Noorsooühingut. Sel pühahal otustati iseäralise jõupingutuse juures Noorsooühingute arvu ühe aasta jooksul kahekordseks tõsta. Ja see on sündinud — ja veel rohkem. Ühes aastas on Hiinas 1300 uut Noorsooühingut asutatud, sellest hoolimata, et Hiinas segased ajad revolutsiooni, kodanlikkude sõdade ja röövimiste tõttu olid. Õpetaja Streter ja tema abikaasa teevad veel õnnistusrikkast tööd. Nende abiliseks on vend Li Chi An, kellel põlev süda asja vastu on.

Austraalia. Oktoobris oli Melbourne vanas hipodroomis Austraalia Noorsooühingu konverents, kuhu tuhat wõõrast oli tulnud. Tervituskoosolekul oli juba rohkem kui kolmtuhat inimest koos. Austraalia Noorsooühingu juhataja õpetaja Dyson oli alles hiljuti

reisult ümber maakera tulnud. Aasta aruanne näitas, et Austraalias nüüd 1834 Noorsooühingut 44000 liikmega on. Konverentsi peakoosolekul oli kõnesteemiks „Jumala tahtmine meie rahwa elus.“ Peeti ka mitu töökoosolekut, kus Noorsooühingu tööwiisi kohta kõneldi. Austraalias on väga suur hulk lasteühinguid. Mõned ühingud on ka sisemaalaste poolt.

C. E. noorsooühingute ilmailiit sai hiljuti suure kingituse shotlaselt Craigie'lt. Ta annetas maad 250.000 dollari väärtuses.

P. A. Üh. Riikide C. E.-laste rahvusvaheline päew peetakse juulikuus käesolewal aastal Cleveland Ohios. Peakoosolekul peetakse hiiglasaalis, mis mahutab 12.500 inimest.

C. E. liidu ilmakonverents Londonis andis suure rahalise üleljäägi, mis jagati mitmesugustele tööhäruudele. Järgmine Euroopa konverents peetakse Budapestis.

Rajariikide konverents järgmine peetakse sel suwel Danzigis Poola C. E.-laste vastuvõtul. Poola C. E.-laste valmistuvad. Nad loobuvad omamaalisest konverentsist, korraldasid veebruaris vaid piiblikursuse Wandsburgis, samas ka Pommeri C. E.-laste konverentsi ja juhtidekursuse.

St. Krishonast. Juba 75. aastapäevaks 1915 kavatseti ehitada uusa vendademaja ja koolimaja, kuid sõda takistas. Nüüd aga wõeti ehitusõnu uuesti käsile. Asutusel on siis võimalusi iga aasta 30 kasvandikku vastu võtta.

Jaapanis oli hiljuti C. E.-laste konverents Asahigawas, peakoosolek raekojas. Linnapea ja keskkoolide juhatajad võtsid vastu maa C. E.-lisi esindajaid. Eri-lise tähelepanu osaliseks sai Chr. Sentaro Utsunomiva, Kumiahi noorsooühingu juhataja. Ta on juba 60-aastane, kuid erilise andega oskab ta noori siiduda ja neid ühendada.

27. veebr. korraldas Tall. S. R. C. E. Ühing lauluõhtu ühendatud usklikkude algkooli heaks. Õhtu läks kõigiti korda.

8. märtsil korraldasid Tall. S. R. C. E. noored oma õele Leida Hammerile, kes Egiptuse misjoniväljale läheb, lahkumiseks õhtu. Ühinguruum oli kaunistatud, millest erilisel paistsid

välja obeliskkujud ja nende vahel olev plakat araabiakeelse kirjaga: „Tule meile ja aita!“

Õhtul valitses soojus ja südamliskus. —

Vend Joh. Wühner Inglismaal, kes juba ligi kuus kuud haigena Winsley sanatooriumis on viibinud tervise parandamisel, tervitab kõiki sõpru ja kir-

jutab, et ta varsti, aprilli lõpul, oma õe Eeva Wühneriga kodumaale sõidab. Soovime vennale kosumist Issandas ihu kui hinge poolest!

Kauaaegne Briti ja väljamaa Piibliseltsi Tartu lao kauaaegne juhataja, endise ajakirja „Vahimehe“ toimetaja J. Aunverdt kutsuti 14. märtsil kõrgemasse teenistusse.

Sõnaseletusi

dissonants — lahkelt, kokkufõlatus.
ekraan — näitelina.
ekstaas — waimustuse kõrgem aste.
hüpotees — oletus.
hüsteeriline — haiglaselt ülitundeline, närwilik.
kujutelm — ettefujutis.
lemmik — armastatu.

mediteeriv — waitfes palwes olew.
nakkushaigus — külgehaffaw haigus.
obelisk — kõrge ülespoole koonduw neljatahuline jammas.
pulbitsema — mulinal teema.
sööstma — fargama, hüppama, tormama.
variatsioon — teijend.

Kirjawastusi.

H. G. — Viru-Aruküla. — Luuletusis on Singi ja Krimmi mõju tunduv, ootame paremaid.

E. S. J. Jaanis. — Eelmine kui ka uus saadeti on nõrgad.

Neljanda C. E. waimuliku konwerentzi kawa.

Saapjalus, Ülestõusmisepühil 17.—19. aprillil.

Üldteem: Kristus ajas ja igawikus.

Esimene päew — 1. pühäl, 17. aprillil.
Kella 9—¹/₂ 10. Palwetund.

10—1. Rõned:

1. Kristus noorte seas.
2. Kristus patuste seas.
3. Kristus haigete seas.

1—4. Lõunawaheaeg.

4—6. P. Sink: C. E. põhimõtteid praktiteerides.

6—7. Waheaeg.

7—. Noorfookutsekoosolek.

Teine päew — 2. pühäl, 18. aprillil.

Kella 9—¹/₂ 10. Palwetund.

10—1. Rõned:

1. Kristus omaste seas.
2. Kristus wastaste seas.
3. Kristus õndsate seas.

1—4. Lõunawaheaeg.

4—6. Pühitus- ja palwekoosolek.

1—7. Waheaeg.

7—. Noorfookutsekoosolek.

Kolmas päew — 3. pühäl, 19. aprillil.

Kell 9 h. Liidu aastapeakoosolek.

Pärast lõunat: Pühapäewakooli proowitund.

Kell 7 õ. Noorfookutsekoosolek.

Täpsem kawa on konwerentzi ajal jaadaw, samuti konwerentzi rinnamärk.

Konwerentzist osawõtjad teatage tulekust ennem Saapjalu E. C. Ühingu esimehe w. M. Tohverile, Saapjalu, Endla t. 8 a.

Wäljawõte kolmanda C. E. waimuliku konwerentzi kirjeldusest neile, kes sealt puudusid: „Rõõmsjad olid kooswiibimised selle ümber, lauldi, kõneldi, kuni laguneti laiali õwmaikusen nagu tulnud. Mida mõtsid kaasa? Ei jeda ma ütle. Saladusi õpitakse tundma ainult elamuste teel. Seepärast ära puudu tulewast kord!“

Wäljaandja: Eesti Usklikkude Noorte C. E. liit.

Wastutaw toimetaja: W. Rakles. Toimetuse aadress: Tallinna, Iisraeli t. nr. 12—6.

Teen iga-
jugujeid

kellasepatöid.

Tellimised palun ära anda: Tallinnas, Willardi tänav nr. 3—10 (hoowis).
Tervitades w. **G. Henny.**

Parim kingitus

on piibel, mida võib annetada noorele kui wanale ja mis näib eriliselt wõimaldatud waft ilmunud wäikeje taskupiibli kaudu.
Saadawal Briti- ja Wäljamaa Piibliseltsilt Ratastaeuwa tän. 4, Tallinnas ja Kroomaia tän. 11, Tartus.